

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНИХ МОВ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ**

**До захисту допустити:
Зав. кафедри
«__» _____ 2020 р.**

Кваліфікаційна робота
за освітнім ступенем «Магістр» на тему:
**Мовна реалізація в романах-антиутопіях Дж. Оруелла «1984» та
О. Хаскли «О дивний новий світ»**

студентки факультету іноземних мов
спеціальності 035 «Філологія»
освітня програма «Філологія. Мова та
література (англійська)»
освітнього ступеня «Магістр»
Брагіної Вікторії Русланівни
Науковий керівник:
Моргунова Ольга Олександрівна
кандидат філологічних наук, доцент
Рецензент:
Ладика Ольга Володимирівна
к. філол.н., доцент кафедри практики
англійської мови та методики її викладання
Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка

Кваліфікаційна робота захищена
з оцінкою _____

Секретар ЕК _____

«__» _____ 2020 р.

МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНИХ МОВ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

Освітній ступінь: «Магістр»

Шифр та назва спеціальності 035 «Філологія»,

спеціалізація 035.04 «Філологія. Мова та література (англійська)»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

англійської філології

к.філол.н., доцент Федорова Ю.Г

«03» грудня 2020 р.

(підпис)

ПЛАН ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Брагіної Вікторії Русланівни

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи - Мовна реалізація в романах-антиутопіях Дж. Оруелла «1984» та О. Хаскли «О дивний новий світ»

Керівник роботи. Федорова Ю.Г., к.філол.н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Затверджені наказом Маріупольського державного університету від «28» лютого 2020 року № 210

2. Строк подання студентом роботи – 01 червня 2020 р.

3. Вихідні дані до роботи (мета, об'єкт, предмет)

Мета - виявлення, опис та аналіз засобів вираження свободи та миру в англійській та українській мовах на прикладі роману– антиутопії “1984” та “Прекрасний новий світ”, їх класифікація та порівняння їх еквівалентів в українській мові.

Об'єкт - компонент свободи та миру у романах-антиутопіях Дж. Оруелла «1984» та О. Гакслі “Прекрасний новий світ”.

Предмет - засоби вираження свободи та миру.

4.Зміст роботи (перелік питань, які потрібно розробити)

Розділ 1. Теоретичні засади дослідження.

Розділ 2 . Специфіка вираження світогляду фразеологічними одиницями у романі – антиутопії Дж. Оруелла «1984».

Розділ 3. Специфіка вираження світогляду фразеологічними одиницями у романі – антиутопії О. Гакслі “Прекрасний новий світ”.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Огляд теоретичного та фактичного матеріалу, складання списку літератури	Вересень – Жовтень 2019 р.	
2.	Підготовка Вступу	Листопад 2019	
3.	Підготовка розділу 1 та висновків	Грудень 2019	
4.	Підготовка розділу 2 та висновків	Лютий – Квітень 2020	
5.	Підготовка Розділу 3 та висновків	Травень 2020	
6.	Підготовка загальних висновків	Вересень 2020	
7.	Оформлення списку використаних джерел	Жовтень 2020	
8.	Підготовка статті за темою роботи	Травень – Червень 2020	
9.	Підготовка тез за темою роботи	Вересень – Жовтень 2020	

Студент _____
(підпис)

Брагіна В.Р

(прізвище та ініціали)

Науковий керівник
роботи

(підпис)

Моргунова О.О.

(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Актуальність. Наявні в області фразеології дослідження показують, що слово «фразеологія» має кілька значень та може використовуватися у різному контексті. Її можна розглядати з різних аспектів, але одна річ залишається незмінною – вона додає яскравості та експресивності мовленню не тільки у повсякденному житті, а й у художніх творах, які дають уявленні про безмежні можливості використання у мові засобів експресивності та стилістичних прийомів.

Враховуючи зміни, які відбуваються у сучасному світі неможливо не помітити тісний зв'язок із романами – антиутопіями «1984» та “Прекрасний новий світ” та подіями, які розкривають у своїх творах геніальні англійські письменники Дж. Оруелл та О. Гасклі, що і визначило актуальність даного дослідження. Важливим є зазначити той факт, що обрані нами твори й досі є предметом суперечок серед дослідників, тому що автори дуже майстерно описали два альтернативні, утопічні всесвіти які мають дуже багато спільного зі світом у якому ми живемо.

Фразеологія найкраще репрезентує національну специфіку мови, і є носієм елементів, що досить різноманітно і повно характеризують етнічну картину світу [5, с. 65].

За словами сучасних дослідників, свобода, будучи частиною культури, відображає не тільки рівень економічного розвитку суспільства, а й задає зразки поведінки членів цього товариства, впливає на мовну культуру людей. Оскільки її вплив позначається і на вживанні англійської та української мов, то особливий інтерес нині викликають роботи, пов'язані з розкриттям лінгвістичних аспектів вираження свободи та миру у обраних нами творах [1, с. 62].

Обрана нами тема не є досконало дослідженою науковцями, немає достатньої кількості відповідної літератури, що і зумовило актуальність та новизну нашого дослідження.

Новизна наукового дослідження: у роботі набув подальшого розвитку аналіз фразеологічних одиниць (далі ФО) із компонентом вираження свободи та миру у

романах – антиутопіях “1984”, та “Прекрасний новий світ” на прикладі англійської та української мов, розширено і доповнено їх зміст, проаналізовано використання засобів експресивності у англомовному просторі.

У дослідженні розвинуто модель вираження мовних засобів свободи та миру в англомовному просторі; розширено і повторно доповнено засоби виразності свободи та миру у творах Дж. Оруелла «1984» та О. Гакслі «Прекрасний новий світ» набуло подальшого повторного розвитку обґрунтування експресивних засобів, які ними використовуються, класифіковано ФО за ступенем їх використання та забарвленості.

Об’єктом дослідження є компонент свободи та миру у романах-антиутопіях Дж. Оруелла «1984» та О. Гакслі «Прекрасний новий світ».

Предметом дослідження виступають засоби вираження свободи та миру.

Метою дослідження є виявлення, опис та аналіз засобів вираження свободи та миру в англійській та українській мовах на прикладі роману–антиутопії «1984» та «Прекрасний новий світ», їх класифікація та порівняння їх еквівалентів в українській мові.

Задля досягнення мети було визначено наступні **завдання** дослідження.

- розглянути засоби вираження свободи та миру у романах–антиутопіях Дж. Оруелла та О. Гакслі у контексті англійської та української мов, описати їх та виявити специфіку їх використання у сучасному просторі;
- дослідити та проаналізувати у «1984» та «Прекрасний новий світ» ФО, які містять лінгвістичні засоби виразності із компонентом свободи та миру;
- визначити принципи використання ФО у романах-антиутопіях Дж. Оруелла та О. Гакслі зокрема в англійській та українській мовах;
- систематизувати використані у романах-антиутопіях «1984» та «Прекрасний новий світ» фразеологізми, та класифікувати їх за їх забарвленістю;
- обґрунтувати результати та висновки роботи для подальшого їх дослідження та аналізу;
- проаналізувати еквіваленти перекладу обраних нами ФО в українській мові.

Матеріалом дослідження виступають фразеологічні одиниці, які були відібрані методом тематичної вибірки у кількості 300 одиниць (150 фразем з «1984» та 150 «Прекрасний новий світ») та їх еквіваленти в українській мові.

Для мети та реалізації поставлених завдань було використано низку **методів та прийомів**:

- лінгвістичний аналіз для ознайомлення та вивчення стану проблем, дотичних до теми дослідження;
- аналіз словникових дефініцій для пояснення певних термінів та понять;
- аналіз суцільної вибірки для відбору прикладів, що стали матеріалом дослідження;
- контекстуальний аналіз та описовий метод для вивчення та аналізу вибраних прикладів;
- елементи кількісного аналізу для підрахунків частотності вживання певних типів прикладів;
- порівняння обраних фразеологічних одиниць за частотою їх використання та забарвлення;
- класифікація обраних фразем за частотою їх використання та забарвлення;
- порівняння їх еквівалентів в українській мові.

Теоретичне значення роботи полягає у тому, що її результати та висновки є певним внеском у розвиток та дослідження теорії фразеології англійської та української мов, в розробку проблем сучасної лінгвістики, у вивчення засобів вираження свободи та миру у романах Дж. Оруелла «1984» та О. Гакслі «Прекрасний новий світ», опрацювання матеріалу для подальшого дослідження.

Практична цінність дослідження визначається можливістю застосування його результатів у нормативних курсах теоретичної та практичної фразеології, стилістики англійської мови, спецкурсах з прагмалінгвістики. Отримані результати дозволять більше дослідити тему.

Зв'язок свободи людини як із зовнішньою, так і з внутрішньою природою людини тягне за собою складний вузол питань, які вже давно стали предметом інтенсивної

філософської дискусії. У сучасну епоху між цими поняттями склалася сильна дихотомія, в якій свобода людини протиставлялася очевидно детермінованій природі [3, с. 47].

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, 3 розділів, списку використаної літератури додаткового та наочного матеріалу.

Апробація результатів роботи: результати кваліфікаційної роботи були опубліковані у 8 - му випуску збірника наукових праць “VOX PHILOLOGI” (Голос філолога), теоретичні засади роботи та висновки були представлені на всеукраїнській науково – практичній інтернет конференції молодих вчених та здобувачів вищої освіти “Мови та літератури у полікультурному суспільстві” у вигляді тез.

У вступі обґрунтовано теоретичні засади дослідження, встановлено мету, об’єкт та його завдання. У першому розділі проаналізовано існуючі класифікації фразеологізмів та розглянуто класифікації засобів виразності та стилістичних прийомів у лінгвістиці. У другому розділі розглянуто особливості творчості Дж. Оруелла, класифіковано та досліджено ФО із компонентом миру і свободи із його роману–антиутопії «1984». Третій розділ присвячено дослідженню творчості О. Гакслі та систематизовано стилістичні прийоми та засоби виразності з роману–антиутопії “Прекрасний новий світ” за частотою їх використання та забарвлення.

Додатки репрезентують список використаних у дослідженні фразеологізмів англійською мовою та їх переклад українською. Представлено наочний матеріал (діаграми) процентного співвідношення використання ФО в обраних творах.

РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1 Фразеологія як самостійна галузь мовознавства

Останнім часом дослідження в галузі фразеології стають більш актуальними та поширеними. Все більше вчених та дослідників приділяють більше уваги вивченню саме цього аспекту лінгвістики та галузі фразеології у цілому. Це пов'язано із тим, що фразеологія як наука сформувалася недавно та є дуже перспективною галуззю дослідження.

Фразеологія бере свій початок з мовознавства або лінгвістики – наукової дисципліни, що займається дослідженням природи мови, її структури, функціонування та розвитку. Предметом мовознавства є мова у всіх формах її прояву. Саме у ній знаходять своє відображення менталітет та життєвий досвід певного етносу [6, с. 45].

Розвиток мовознавства – складова всього суспільного розвитку людства, її темпи і напрями зумовлені як внутрішньомовними, так і позамовними чинниками [9, с. 56].

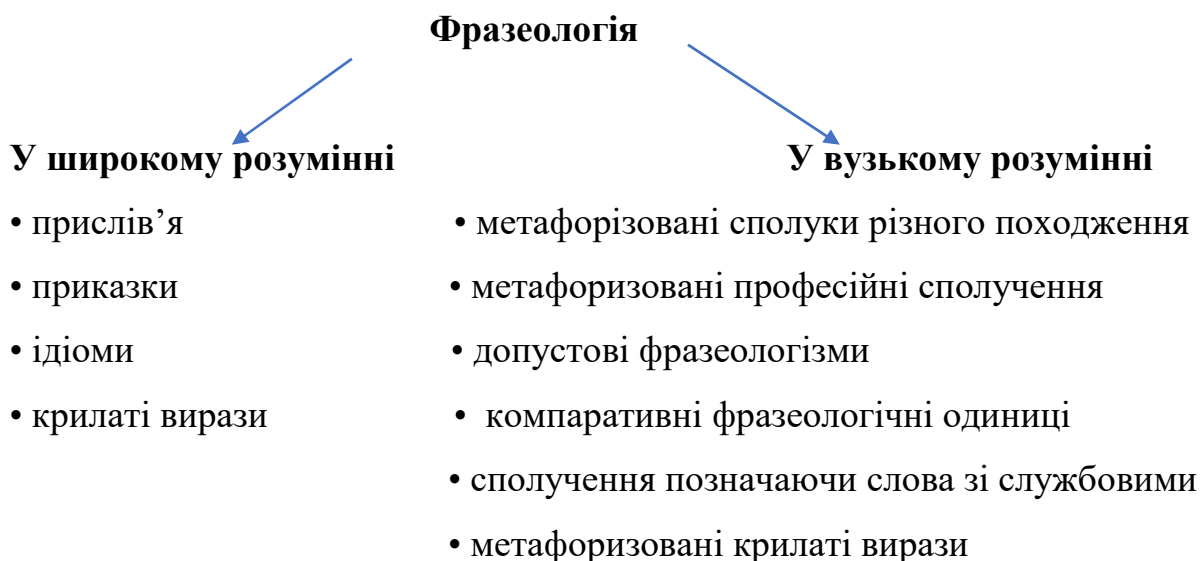
Посутня роль у вивченні фразеологізмів і в цілому стійких словосполучень належить лексикографічній практиці, що охоплює досить великий відрізок у часовому плані. Стійкі словосполучення привертали увагу дослідників з давніх давен.

Першопрохідцями тут по праву можна назвати лексикографів, які вивчали мовні скарби різних народів. Вони ставили перед собою мету зібрати і зберегти для майбутніх поколінь народні перлини: прислів'я, приказки, максими, влучні образні вирази тощо; чітко визначити й пояснити їхнє значення (зі стилістичних міркувань); вказати на джерело виникнення і т. д. [1, с. 7]

Фразеологія (від гр. *phrasis* „вираз, зворот” і *logos* „слово, вчення”) визначається мовознавцями як сукупність фразеологізмів певної мови, або ж як розділ мовознавства, який вивчає фразеологічний склад мови [3, с. 290]. Ще у XIX

ст. О. О. Потебня звернув увагу на характер стійких зворотів, їх “внутрішню форму”, вивчав їх значення чим і заклав передумови розвитку фразеології [17, с. 121].

Сучасна лінгвістика досліджує фразеологію у двох аспектах:

Не потрібно наполягати на важливості фразеології для лінгвістичних досліджень; з цього приводу спільнота лінгвістів та фразеологів погоджується. Але, на жаль, не існує згоди ні щодо точного змісту поняття «фразеологія», ні про те, як повинні бути описані фразеологічні вирази, ні про те, як слід ставитися до мовних застосувань, зокрема, в лексикографії, тому що ставши самостійною наукою, перед фразеологією постали питання про категоріально – понятійний апарат та методику дослідження які досі потребують розв'язання з боку лінгвістів.

Як вже зазначалося, досі не існує чіткого визначення що таке фразеологія. Невизначеність статусу фразеології пов'язана з відкритим питанням еквівалентності ФО слову, невизначеності самого терміну, предмета даної науки, та деякими іншими. До вчених, які не виділяють фразеологію як окрему дисципліну, належать Ш. Баллі, В.В. Виноградов, О.І. Смирницький, Є.Д. Поливанов, Л.А. Булаховський. Деякі інші мовознавці роблять спробу виділити фразеологію в окремий ієрархічний рівень мови. До них належать В.Л. Архангельський, М.Ф. Алефіренко, О.В. Кунін та інші.

Вивчення фразеологізмів як мовних одиниць є прерогативою фразеології, статус якої як науки далекий від однозначного розв'язання. Як правило, фразеологічний

рівень розглядається в мові як проміжний. Він знаходиться на стику лексико-семантичного і синтаксичного рівнів.

Ми дотримуємось останньої точки зору. Як зазначає М.Ф. Алефіренко, фразеологізми, “з одного боку, характеризуються всіма основними властивостями, притаманними одиницям мови, а з другого, – відрізняються від інших мовних одиниць тільки їм властивими ознаками”. На його думку, об’єднувати лексеми і фраземи в один мовний рівень не можна з декількох міркувань: “тому що синтагматичні зв’язки фразем і лексем мають не мовний, а мовленнєвий характер, і подруге, тому що фраземи можуть вступати в синтагматичні відношення з синтаксичними одиницями, і тоді слід було б виділяти й неіснуючий синтаксично-фразеологічний рівень” [Леся Комар].

Фразеологія розглядають як розділ лексикології, бо ФО еквівалентні слову. Більшість мовознавців дотримується широкого визначення терміну «фразеологія» це:

- 1) сукупність фразеологізмів певної мови;
- 2) розділ мовознавства, який вивчає фразеологічний склад мови.

У нашому дослідженні ми будемо використовувати наступне тлумачення терміну “фразеологія”, зокрема дефініцію, запропоновану Н. М Шанським -

Фразеологія – це розділ мовознавства, який вивчає фразеологічну систему мови у її сучасному та історичному стані[31, с. 98].

Фразеологія ставить одним із пріоритетних завдань – створення типів класифікацій фразеологізмів, заснованих на різних принципах. Вона займається питаннями, що стосуються принципів виділення одиниць фразеологізмів, методів їх вивчення, семантизації та класифікації. На основі існуючих методів дослідження в мовознавстві розробляються власне фразеологічні прийоми аналізу й опису (М. М. Копиленко), а саме:

- 1) метод ідентифікації – встановлення тотожності слів і синтаксичних конструкцій;

2) метод аплікації, що є різновидом методу ідентифікації, метод обмежений у виборі змінних, що встановлює відмінні структурно-семантичні організації фразеологізмів від поєднань,

Не можна залишити поза увагою сам термін «фразеологізм», оскільки він є предметом фразеології як науки. Різні лінгвісти вживають різноманітні терміни (фразеологічна одиниця, фразеологізм, фразема, ідіома, фразеологічний зворот, стійке словосполучення та ін.) для позначення одного і того ж поняття.

Інші терміни можуть розрізнятися (як правило, це залежить від різниці у класифікаціях ФО). В межах стійких зворотів О.І. Смирницький, наприклад, розрізняє фразеологічні одиниці (стилістично нейтральні звороти, які позбавлені метафоричності або ж втратили її) та ідіоми (які базуються на переносі значення, на метафорі). Н.М. Амосова виділяє *фраземи* та *ідіоми*. Ідіоми, на її думку, характеризуються цілісним значенням, які на відміну від фразем, є одиницями постійного контексту. Тлумачення ідіоми В.В. Виноградовим дуже близьке до вищезазначеного. Він стверджує, що ідіоми, або фразеологічні зрощення, характеризуються семантичною неподільністю, абсолютною непохідністю значення цілого з компонентів”[45, с. 48].

В англо-американській лінгвістиці термін “фразеологізм” не вживається взагалі. Англійський фразеолог Л.П. Сміт використовує слово *idiom*, яке вживається в його вузькому значенні, “для визначення таких особливостей мови, які є мовленнєвими аномаліями, що порушують або правила граматики, або закони логіки”. “Оксфордський словник” подає тлумачення терміну *idiom* наступним чином: сукупність послідовно зв’язаних слів, які необхідно завчити як єдність, загальне значення якої важко або неможливо зрозуміти, виходячи зі змісту кожного слова. У “Вебстерському словнику” дана лексема також багатозначна: *idiom* – мова народу, країни, класу, спільноти чи рідше – особистості; структура звичайних моделей виразів мови; конструкція, вираз тощо, що має значення, відмінне від буквального, або що не відповідає звичайним моделям мови[50, с. 25].

Фразеологічною одиницею (фразеологізмом, фраземою і т.д) називається лексико-граматична єдність двох і більше нарізно оформлених компонентів, граматично організованих за моделлю словосполучення або речення, яка, маючи цілісне значення, відтворюється в мовленні за традицією, автоматично[10, с. 54]. Із вільним словосполученням фразеологізм зближується тим, що складається з окремих слів. Слово має один наголос, а фразеологізм має стільки наголосів, скільки є в ньому повнозначних слів[9, с. 78]. Для фразеологічних одиниць характерними є образність, емоційне та стилістичне забарвлення. В.О. Плотников запропонував 10 ознак, які б визначали ступінь фразеологічності словосполучень. До них він включив такі характеристики як:

- ідіоматичність;
- дослівна неперекладність на інші мови;
- наявність компонентів з утраченим лексичним значенням або із застарілою граматичною формою;
- граматична категоріальність;
- невмотивованість значення;
- незмінність граматичної форми;
- синтаксична немодельованість;
- відсутність варіантності;
- неможливість вставити в середину виразу якесь слово;
- неможливість синтаксичних перетворень[14, с 89].

Отже, до основних рис ФО належать “відтворюваність у процесі спілкування, “надсловність” і цілісність значення”. Слід також зазначити, що серед розмаїття ФО існують загальні фразеологізми та індивідуально - авторські. Якщо перші включені в словники, то другі, як правило, до словників не потрапляють. Деякі лінгвісти вважають за доцільне створити словники індивідуально-авторських вживань ФО[26, с. 88].

У межах єдиного фразеологічно-семантичного поля, яке є тематично досить обширним, фразеологічні одиниці згруповані в менші розділи. Найменший розділ

складається з фразеологічних одиниць, що виражають одне єдине поняття або одну екстралінгвістичну характеристику.

Створення фразеологічно - семантичних полів може послужити методом опису певних національно-культурних специфік. Тобто, такий опис може дати нам деяке розуміння того, як фразеологічні одиниці відображають особливе, національне сприйняття світу.[15, с. 96].

Більше того, фразеологізми можуть відрізнитися від слова та самостійного слова за своїми кількома ознаками. Наприклад: Фразеологізм є об'єктом фразеології та фразеографії після отримання якості фразеологічного поверхневого елемента та одиниці. Компоненти, що утворюють фразеологізм, не мають повного значення - вони ідентичні словам за формою. Їх фразеологічне значення постійне, здебільшого має ознаку експресивної емоційної особливості руху. Тому фразеологічне значення відрізняється від лексичного значення, спираючись на якийсь контекст. Ідентифікатори деяких фразеологізмів не існують, це означає, що неможливо визначити значення цього фразеологізму одним словом, і це значення можна подати за допомогою незалежної одиниці слова. [20, с. 36].

1.2 Підходи до класифікації фразеологічних одиниць

На сьогоднішній день питання ідентифікації та класифікації фразеологізмів, а також їх інтеграція в теоретичні дослідження та практичне застосування набагато глибше впливають на дослідників та їх порядок денний у багатьох різних піддисциплінах мовознавства, а також на вивченні, засвоєнні та навчанні мови.

Багато вчених-фразеологів намагалися розробити класифікацію ФО, та нині найпоширенішою класифікацією є класифікація, розроблена лінгвістом В.В. Виноградовим, який займався вивченням фразеологізмів. Він поділяє фраземи на:

Фразеологічні зрощення – семантично неподільні фразеологічні одиниці, у яких цілісне значення невмотивоване, тобто не впливає із значень компонентів (наприклад: бити байдики, точити яси, собаку з'їсти).

Фразеологічні єдності – тематично неподільні одиниці, але цілісне значення їх певною мірою мотивоване значенням компонентів (наприклад: тримати камінь за пазухою, не нюхати пороху, прикусити язика).

Значення фразеологічної єдності виникає внаслідок узагальненого переносного значення вільного словосполучення. Це результат образного метафоричного переосмислення словосполучення. Як приклади можна навести такі фразеологічні єдності: зробити з мухи слона – «перебільшити щось», пальцем не ворухнути – «нічого не зробити», мілко плавати – «не мати достатніх здібностей, сил, знань для певної справи; погано розумітися на чомусь», прикусити язика – «замовчати» тощо.

Фразеологічні сполучення – це такі стійкі мовні звороти, які не є «безумовними семантичними одиницями», оскільки характеризуються складовими частинами. Одне слово у фразеологічному сполученні є стрижневим і не може бути замінене іншим, а ті слова, що його характеризують, допускають взаємну заміну чи підстановку (бере досада (зло, страх, жаль); порушити питання (справу, проблему); не сходити з язика (уст) та інші[7, с. 65]).

Ще до цієї класифікації деякі вчені додають ще:

Фразеологічні вислови номінативного типу – це мовні кліше, виражені переважно простим словосполученням: пленарне засідання, ринкові відносини, звітновиборна кампанія, охорона здоров'я, золоті руки, трудові успіхи, чорне золото, ядерна безпека, охорона навколишнього середовища та ін.

Як бачимо, ця класифікація точніше відображає типи фразеологізмів, ніж у Ш. Баллі[4, с. 96]. Однак, вона також не має єдиного принципу побудови. Виділені вченим три групи показують, що між фразеологічними зрощеннями та єдностями, з одного боку, та фразеологічними сполученнями, з іншого, існує різниця, зумовлена різним характером їх стійкості. Фразеологічні одиниці двох перших груп характеризуються ступенем вмотивованості, третя – структурною ознакою. Класифікація, запропонована В. Виноградовим, тривалий час займала панівне становище в дослідженні фразеології і застосовувалася найчастіше без будь-яких змін до вивчення сталих сполук не лише російської мови, на матеріалі якої була створена, а й інших мов.

Н. Амосова – одна з перших дослідниць, хто звернув увагу на відсутність у побудові класифікації В. Виноградова єдиного принципу. Фразеологічні зрощення та єдності розрізняються за ступенем вмотивованості, тобто можливості чи неможливості вивести значення фразеологізму із значень їхніх компонентів, а фразеологічні сполучення – за ступенем обмеженої сполучуваності фіксованого компонента в певному значенні. Перші два типи характеризуються фіксованим складом компонентів, а третій – обмеженою їх сполучуваністю[1, с. 82].

М. Шанський виділив четвертий тип – **фразеологічні вирази**, що об'єднують такі стійкі у своєму складі і часто вживані фразеологічні звороти, які є не тільки семантично подільними, але й складаються цілком зі слів із вільним значенням: (наприклад: не все те золото, що блищить і т. д.).

За М. М. Шанським існують дві групи:

1. Фразеологічні вирази комунікативного характеру, що являють собою предикативні словосполучення, рівноцінні реченню, є цілим висловленням, виражають те чи інше судження. Наприклад: Людина – це звучить гордо; Хрін від редьки не солодший.

2. Фразеологічні вирази номінативного характеру, що є сполученням слів, ідентичним лише певній частині речення, є словесною формою того чи іншого поняття і, як і слова, виконують у мові номінативну функцію. Наприклад: трудові успіхи; палії війни; вищий учбовий заклад та інші[31, с. 110].

Остання класифікація яку ми розглянемо є **ідеографічна класифікація ФО за тематичним принципом**, що репрезентує погляд від носія мови, ідеографічний опис відображає цілісний образ світу, що формується в наслідок синтезу результатів пізнавальних процесів (картину світу, властиву певній спільноті, або її частині).

Як ми можемо зазначити, усі фразеологізми умовно можна поділити на 3 основні категорії: *зрощення, єдності та сполучення*.

Ідеографічна класифікація, на думку Ю. Прадіда має підпорядковуватися екстралінгвістичному членуванню світу і будуватися на поняттєво - логічних принципах, ґрунтуватися на наявності у всіх членів певної мікро чи макросистеми спільної семантичної ознаки, яка є для цієї системи інтегрувальною. Найвідомішими

на сьогодні виступають ідеографічні класифікації фразеологічного складу української мови М. Алефіренка, А. Івченка, Ю. Прадіда, В. Ужченка.

Досвід ідеографічного групування фразеологічних одиниць узагальнюється у працях А. Аксамитова, А. Бертельса, А. Івченка, Ю. Караулова, Т. Нікітіної, Ю. Прадіда, В. Ужченка та ін. Проте необхідно зазначити, що на сьогодні відсутня усталена та загальноприйнята фразеоідеографічна систематизація, а існують різні форми тезаурособудування. (М. Алефіренко пропонує ієрархію фразеологічних одиниць: семантична підгрупа – фразеосемантична група – тематичне поле; А. Івченко членує фразеологічний фонд на фразеосемантичні ряди – фразеосемантичні мікрогрупи – фразеосемантичні групи; Ю. Прадід, досліджуючи емоції людини, розробив фразеоідеографічне групування синонімічний ряд – семантична група – семантичне поле – тематична група – тематичне поле – ідеографічна група – ідеографічне поле – архіполе; ідеографічна класифікація ареальної фразеології В. Ужченка має таку ієрархію: варіантносинонімічна група – фразеосемантичне поле – фразеотематична підгрупа – фразеотематична група тощо)[33, с. 85].

Н. М. Амосова виділяє два типи фразеологічних одиниць – фраземи та ідіоми. Фразема, слідом за дослідницею, – це одиниця постійного контексту, в якій вказівний мінімум, потрібний для актуалізації даного значення семантично реалізованого слова, є єдиним можливим, не варіюваним, тобто постійним, наприклад, *beef tea* – міцний м'ясний бульйон; *knit one's brows* – нахмуритись; *black frost* – мороз без снігу і так далі. Другий компонент є вказівним мінімумом для першого.

Л. Скрипник пропонує генетичну класифікацію, за якою виділяє фразеологізми двох груп:

1) фразеологізми, організовані за моделлю словосполучення (рідше – речення), які за семантикою і структурою співвідносяться з окремим словом (функціонують як один член речення): танцювати під чужу дудку, без задніх ніг;

2) фразеологічні одиниці – фрази, що мають організацію простих або складних речень: Далеко куцому до зайця. Приший кобилі хвіст.

Водночас, Л. Булаховський, класифікуючи сталі словосполучення з позиції їх семантики, виокремлює дві групи: ідіоми і фразеологічні одиниці. Ідіоми, – на глибоке переконання дослідника, – це своєрідні вирази з певних мов, що за своїм ужитком і змістом є цілісними, звичайно не можуть бути точно передані іншими мовами й при перекладі вимагають добору відповідника зі схожим стилістичним забарвленням. Другу групу, слідом за Л. Булаховським, складають фразеологічні одиниці – звичайні словосполучення, розклад ні щодо змісту, але усталені в мові як матеріал широковживаної цитації (прислів'я, приказки, вдалі вислови письменників, що стали крилатими). Водночас, Л. Булаховський пропонує власну класифікацію фразеологізмів і за джерелами їх походження:

- 1) прислів'я і приказки;
- 2) професіоналізми;
- 3) усталені вислови з анекдотів, жартів тощо;
- 4) цитати з Біблії;
- 5) переклади іншомовних висловів;
- 6) крилаті вирази письменників;
- 7) влучні вирази видатних людей.

Зараз розглянемо класифікації притаманні українській мові.

Усі використовувані в українській мові фразеологічні одиниці сильно різняться за часом і місцем виникнення, тому на генетичному рівні вони поділяються на такі, що походять:

– з **народної творчості (прислів'їв, приказок, пісень, казок)**: під лежачий камінь вода не тече, зуби заговорювати, дати гарбуза, купувати kota в мішку, на злодієві шапка горить, молочні ріки й кисельні береги, про вовка помовка тощо;

– з **історичних реалій**: золота орда, наче на турка йде, козацьке сонце, мудрий як лях по шкоді, голити в москалі, здирати шкуру, право першої ночі тощо;

– з **побутового життя**: мотати на вус, хапатися за соломинку, гнути спину, руки сверблять, пальчики оближеш, як медом по губах, як за рідного батька, купи не держиться, по саму зав'язку, воду варити, склавши руки і т. п.;

– з **виробничо-професійної сфери**: прокладати першу борозну (сільське господарство); з одного тіста (пекарство); шукати голку в сіні, сім раз відмір, а один раз одріж (ткацько-прядильне мистецтво та кравецтво); опинитися в лещатах (ковальське ремесло); на повних парусах (транспорт); пійматися на гачок (рибальство); зводити рахунки, на вагу золота (торгівля); гострити мечі (військова справа); під завісу, номер не пройде, танцювати під чийось дудку (культурна сфера); карти в руки, підкласти свиню (розважальна сфера) тощо;

– з **спостережень за світом природи**: як грім серед ясного неба, з дощу та під ринву, не бачити смаленого вовка, пустити червоного півня, комар носа не підточить, як гриби після дощу, на вербі груші, а на осиці кислиці тощо;

– з **перекладів і влучних виразів видатних особистостей, українських та зарубіжних письменників**: «Чиста краса, чисте мистецтво»

(І. Кант); «Я в серці маю те, що не вмирає!» (Леся Українка); «Герой нашого часу» (М. Лермонтов); «Рукописи не горять» (М. Булгаков); «Залиш надію кожен, хто сюди заходить» (Данте) тощо.

– з **перекладів іншомовних фразеологізмів**: як з гуся вода, носа не показувати (рос. мова); бути не в своїй тарілці, серцю не накажеш (фр. мова); тут собака заритий (нім. мова); мій будинок – моя фортеця (англ. мова) тощо;

– з **античних джерел**: дамоклів меч, віща Кассандра, олімпійський спокій, гомеричний сміх, езопівська мова тощо;

– з **релігійної сфери**: берегти як зіницю ока, до сьомого коліна, притча во язицех, небесна канцелярія, возити попа в решеті, як мертвому кадило, хоч ікону малюй.

Щодо класифікації за морфологічним аспектом, то, на нашу думку, в кожній фразеологічній одиниці можна виділити так звану смислову домінанту (в окремих випадках навіть декілька). Саме ця домінанта й визначає, з якою із частин мови фразеологізм співвіднесений (наприклад, для вислову «вдихнути життя» домінантним є не дієслово «вдихнути», а іменник «життя», що називає явище, його можна використовувати з іншими словами й отримувати нові значення). Таким чином, за морфологічною класифікацією, поданою М. Ф. Алефіренком[1, с. 54], фразеологізми ділять на:

1. Субстантивні (іменникові) – фразеологізми з узагальнено-предметною семантикою, вираженою граматичними категоріями роду, числа й відмінка. У реченні виконують синтаксичні функції підмета, іменної частини складеного присудка або додатка. Називають особу, предмет або явище; відповідають на питання: хто? що? (наприклад, наріжний камінь, золота клітка, титанічний труд, зерно мудрості, золоте правило, вовчий апетит, тверда валюта). Як бачимо, наявність прикметника ще не дає підстав зараховувати фразеологічний вислів до прикметникового розряду.

2. Ад'єктивні (прикметникові) – фраземи, які мають категоріальне значення атрибутивності, здатність виражати статичну ознаку предмета. У реченні виконують функції неузгодженого означення або іменної частини складеного присудка. Називають конкретні ознаки особи, предмета або явища; відповідають на питання: який? котрий? чий? (на всі руки майстер, одним миром мазані, як шовковий, легкий на підйом, мов на шарнірах, собака на сні, під мухою, кров з молоком). Цікаво, що в таких одиницях досить часто взагалі немає прикметника.

3. Дієслівні – фразеологізми з узагальненою семантикою процесуальної ознаки, вираженої в дієслівних граматичних категоріях виду, стану, способу, часу, особи. У реченні виконують зазвичай синтаксичну функцію присудка або обставини (форма дієприслівника). Називають дію або стан стосовно особи, предмета чи явища; відповідають на питання: що робити? що зробити? що роблячи? що зробивши? (поставити на ноги, відбити охоту, рвати жили, впасти в дитинство, проливаючи кров).

4. Адвербіальні (прислівникові) – фразеологічні одиниці кількісно або якісно - обставинної семантики, для яких характерна повна відсутність морфологічних парадигм. У реченні виконують функції різних видів обставин. Характеризують дію, стан або ознаку; відповідають на характерні для прислівників питання (наліво й направо, не на жарт, по лезу ножа, на схилі літ, ні в зуб ногою, в доброму гуморі).

5. Інтер'єктивні (вигукові) – фразеологізми, які виражають різноманітні почуття, не виконуючи номінативної функції. Не виступають членами речення; до них не можна поставити питання (хай там як, ну і ну, і треба ж, як на лихо, оце так!

матінко рідна! ні пуху ні пера!) Здебільшого такі одиниці мають підвищену емоційну забарвленість.

Фразеологізми можуть бути **полісемічними** (очі на лоб лізуть), а також вступати у синонімічні (давати наганяй, вправляти мізки, давати прочуханки, робити вливання, давати жару), **антонімічні** (молоко на губах не обсохло – стріляний горобець), **омонімічні** (гнути спину – перед кимсь принижуватися і важко працювати) зв'язки.

Класифікація за функціональним призначенням, наведена в окремих наукових джерелах, розрізняє фраземи як нейтрально - номінативні або експресивно - емоційні. Однак ми вважаємо її дещо обмеженою, тому поділили фразеологізми на такі види:

1. Книжні – вживаються переважно в художній літературі, наукових та публіцистичних текстах: шлях до серця, лебедина вірність, ангельське терпіння, одної крові. Сюди ж, на наш погляд, потрібно віднести рідко використовуваний підвид фольклорних фразеологічних висловів: за тридесять земель, як билина в полі, за щучим велінням тощо.

2. Побутово-розмовні – вживаються в розмовному мовленні, художніх та публіцистичних творах: здійняти бучу, викопати собі яму, вилізти боком, волосся дибки стає. Сюди належать і просторічні вислови: дерти пельку, пудрити мізки і т. п.

3. Термінологічні – використовуються головним чином у науковому та офіційно-діловому стилях: магічний реалізм, вітряна віспа, вжити заходів, вводити в дію і т. д.

У ході нашого дослідження та аналізу класифікацій ми дійшли висновку, що ми будемо використовувати ідеографічну класифікацію за тематичним принципом, тому що вона найбільш широко допоможе нам розкрити тему дослідження, адже ми розглядаємо ФО із компонентом світогляду та миру у романі-антиутопії «1984» та «Прекрасний новий світ». Вона репрезентує погляд від носія мови (у нашому випадку від головного героя) та відображає цілісну картину світу у якій він перебуває, та формується у його свідомості, у світі, у якому він живе. Ця класифікація дає нам змогу дослідити усі експресивні якості ФО, якими письменники наділили свій твір.

Джерела походження фразеологізмів в сучасній англійській мові дуже різноманітні. За походженням англійські фразеологізми можна розділити на два

класи: суто англійські ФО та запозичені ФО. Запозичені фразеологізми в свою чергу розділяються на міжмовні та внутрішньомовні. В особливу групу виділяють запозичення в іншомовній формі.

Таким чином, можна виділити чотири групи:

- 1) суто англійські ФО;**
- 2) міжмовні запозичення, тобто ФО, запозичені з іноземних мов шляхом того, чи іншого виду перекладу;**
- 3) внутрішньомовні запозичення, тобто ФО, запозичені із американського варіанта англійської мови;**
- 4) ФО, запозичені в іншомовній формі[5, с. 110]**

Природа фразеологічних одиниць полягає в тому, що з часом деякі вирази в мові набувають додаткового, ситуативного значення під впливом політичних, соціально - побутових й інших суспільних явищ. Новий контекст надає сталим виразам нового значення. Причому, вираз може повністю втратити своє первинне значення. Отже, фразеологічна одиниця стає різновидом вторинної номінації. Таким чином народжуються одиниці мови, що мають особливий статус у мовній системі: з одного боку, фразеологічні одиниці не є еквівалентами слів, оскільки не володіють повним оформленням; з іншого боку, елементи фразеологічних сполук настільки зв'язані між собою семантично, що це дозволяє вносити їх до тлумачних словників як окремих самостійних одиниць мови. Зважаючи на таку властивість фразеологічних одиниць, як образність, можна порівняти їх з таким явищем в мові, як метафора. Дане порівняння проводиться на підставі того, що і фразеологічні одиниці, і метафора утворилися за допомогою єдиного способу – вторинної лексичної номінації.

1.3 Підходи до класифікацій засобів виразності та стилістичних прийомів

Незважаючи на віру в те, що риторика є застарілою дисципліною, саме в риторичі ми знаходимо більшість термінів, які сучасна стилістика зазвичай використовує як свою метамову. Риторика є початковим джерелом інформації про метафору,

метонімію, епітет, антитезу, хіазм, анафору та багато іншого. Класична риторика дала нам широко використовувані терміни тропів і фігур мови.

Категорія виразності довгий час була предметом дискусій серед мовознавців. У своєму етимологічному значенні виразність можна розуміти як «свого роду посилення висловлювання або її частина залежно від позиції у вимові засобів, що виявляють цю категорію, і того, що ці засоби роблять». Стилістичні прийоми - це свідоме та навмисне посилення якоїсь типової структури та / або семантичної властивості мовної одиниці (нейтральної чи експресивної), яка переходить у загальний статус і, таким чином, стає генеративною моделлю. Відмінність виразних засобів від стилістичних засобів полягає в тому, що виражальні засоби мають більший ступінь передбачуваності, ніж стилістичні засоби.

Виразні засоби та стилістичні засоби мають багато спільного, але вони не є повністю синонімами. Усі стилістичні прийоми належать до виразних засобів, але не всі виразні засоби є стилістичними прийомами. Такі фонетичні явища, як висота голосу, паузи, логічний наголос, протягування або вимова стакато - все це виразно, не будучи стилістичними прийомами.

Перенесене значення - це взаємозв'язок між двома типами лексичного значення: словниковим та контекстуальним. Контекстуальне значення завжди залежить від значення словника. Але коли відхилення дуже велике, що спричиняє несподіваний поворот у логічному значенні, ми реєструємо стилістичний прийом. Іншими словами, ми можемо сказати: коли ми спостерігаємо два значення слова, реалізовані одночасно, ми стикаємося зі стилістичними прийомами, де два значення взаємодіють.

Стилістичні прийоми несуть більшу кількість інформації і вимагають певних зусиль для декодування їх значення. Поняття виразності довгий час викликало суперечки серед мовознавців. За своїм етимологічним значенням може розглядатися як «свого роду посилення висловлювання або його частини залежно від позиції у висловлюванні засобів, що виявляють цю категорію, і того, що ці засоби роблять».

Традиційні терміни “троп” (з гр. tropos – зворот) і “фігура” (з лат. Figura образ, вид)[27, с.34] тривалий час ототожнювали зі стилістичними прийомами,

риторичними фігурами, фігурами мовлення. В античній риториці (Аристотель, Квінтіліан, Цицерон) теорію фігур мовлення поєднували з теорією тропів. Тропом, за визначенням Квінтіліана, є зміна буквального значення слова чи словосполучення, за якої відбувається збагачення значення. Вчений називав тропи артистичною формою мовного вислову і звертав увагу на два основні значення цього поняття:

1) будь-яка форма, що має виразну думку;

2) передбачене, цілеспрямоване відхилення від звичайного вираження[9, с. 29].

Отже, в античній стилістиці цей термін позначав фігури художнього переосмислення (метафору, метонімію, синекдоху) і упорядкування семантичних змін слова та різноманітних зсувів у його семантичній структурі[11, с. 20] поруч зі звичайними фігурами додавання (повтор), зменшення (еліпсис), перестановки (інверсія). Емпіричний підхід до вивчення цих мовних явищ спричинив лише схоластичні описи різних тропів і фігур та їх підвидів, проте не сприяв виявленню критеріїв для розмежування.

З виникненням структурної лінгвістики та семіотики започатковано структурно - семіотичний підхід дослідження цих мовних явищ, де значну увагу приділено пошуку більш загальних семантичних, синтаксичних та прагматичних особливостей тропів і фігур як способів художнього мислення у системі поетичного мовлення. Тропи і фігури стали розглядати як явища, що мають спільні та відмінні ознаки: їх вважають відхиленням від загальноприйнятих висловлень [33, с. 78], тобто і фігури, і тропи не є нейтральними.

Джерела проаналізованої літератури свідчать, що існують різні класифікації стилістичних прийомів, однак найбільш поширеною вважають рівневу типологію стилістичних ефектів, згідно з якою стилістичні прийоми виділяють на кожному з чотирьох мовних рівнів: фонетичному, морфологічному, лексичному та синтаксичному. Водночас існують стилістичні засоби, які мають міжрівневий характер (семіологічний рівень) [22, с. 303]. Щодо рівневого характеру стилістичних засобів, то погляди лінгвістів збігаються, натомість класифікації виражальних засобів та стилістичних прийомів на кожному з рівнів дещо різняться. [44, с. 100].

З огляду на ієрархічний характер взаємодії розглянутих стилістичних засобів і прийомів можемо виокремити такі основні підходи до їх розуміння: диференційний [2, с. 99], який передбачає розмежування засобів і стилістичних прийомів, та інтегрований [19, с. 27], відповідно до якого засоби розглядають як складові елементи стилістичних прийомів [44, с. 115].

Засоби виразності - це спеціальні художньо-риторичні прийоми, лексичні та граматичні засоби мови, що привертають увагу до висловлення. Вони використовуються для надання мови експресії, емоційності, наочності, роблять її більш цікавою і переконливою. Здавна засоби виразності розглядаються як важлива складова риторичного канону.

Отже, пропонується вважати тропи одним із різновидів фігур.

М. Гаспаров вважає, що домінування в тексті певних типів фігур визначає особливості стилів, які можуть мати такі не термінологічні назви: об'єктивний, суб'єктивний, ліричний, розлогий, лапідарний, образний або метафоричний.

Так, В. Домбровський поділяє фігури на імперативні (повтори): епаналепса, анафора, епіфора, цикль, рефрен; фонетичні: алітерація, асо нація, рима, парономазія, анномінація, поліптит (повторення різних граматичних форм одного слова), ономампоея (звуконаслідування) та ін.

І. Качуровський, ідучи переважно за іспаномовними джерелами, поділяє фігури на три групи: плеонастичні (накопичення), фігури конструкції та фігури мислення.

Поряд із раніше розглянутою номінативною (стилістично нейтральною та «маркованою») лексикою, фігури і тропи входять до структури художньої мови.

Досліджуючи мовні фігури, стилісти й ритори, визначали багато чинників і ознак, серед яких:

- роль і функція в тексті (номінативна, емоційна, експресивна та ін.);
- до яких рівнів мови і яких фонетичних, лексичних типів чи граматичних класів належать мовні одиниці з функцією тропів;
- яка кількість одиниць мови (слово, словосполучення, конструкція, структура, текст) і в яких комбінаціях задіюється (розгортання фігури, згортання, зміщення тощо) [3, с. 318].

Стилістична фігура, в основі якої – двозначність певного вислову, йменується амфіболією (двозначність, неясність). Вона постає і як результат енантіосемії, полісемії (багатозначності), омонімії, і завдяки пунктуаційним, інтонаційним композиційним, асоціативним та іншим чинникам.

Отже, для утворення нової художньої якості необхідний новий кут зоруперенесення, зворот. Слова вжиті в переносному чи зміненому значенні, називають тропами. Троп – це родова, узагальнена назва, але в кожному конкретному випадку маємо справу з різними видами тропів – порівняння, епітетом, метафорою, іронією, метонімією тощо. Причому два перших із названих - порівняння й епітет – здебільшого вважають найдавнішими формами образного слововжитку («такий як зело» - «зелений»).

Літературознавчий словник-довідник тлумачить троп (грец. τροπος – зворот), як слово, вживане у переносному значенні для характеристики будь-якого явища за допомогою вторинних смислових значень, актуалізації його «внутрішньої форми» (О. Потебня).

Загальним терміном тропи охоплюють слова, словосполучення і вирази (образи), що вживаються в переносному значенні і служать виразності мови. До тропів належать метафора, метонімія, синекдоха, епітет, гіпербола, літота, оксюморон, перифраз, персоніфікація [3, с. 320].

Тропи використовуються в усіх сферах мовлення, але розподіл їх між функціональними стилями нерівномірний. Офіційно-діловий стиль тропів здебільшого не вживає, за винятком окремих жанрів (святкові накази й розпорядження, дипломатичні документи, звіти про засідання парламенту, про конгреси, мітинги). Наприклад: «Уперше Україна простягнула свої руки, з яких упали колоніальні пута...розкиданих по дальших і ближніх світах».

У науковому стилі тропи здебільшого представлені як компонент термінологічної системи. Для ілюстрації можна навести приклад, який наводить Олександр Пономарів, з ботанічної термінології: квітколоже, чашечка, зірки, петрів батіг, заячі вушка, калачики лісові тощо. Інколи до тропів вдаються у науковій полеміці з реальним чи уявним опонентом.

Публіцистичний стиль використовує тропіку набагато ширше. Але образність тут здебільшого оцінна. Адже надмірна образність закриває логічний елемент, відсуває на задній план, а це спричинює зменшення впливовості й переконливості публіцистичного виступу.

Основне поле поширення тропів, використання їх як засобу образності – тексти красного письменства. Основна функція тропів у мові художніх творів – зображальна, естетична (ці функції представлені й у публіцистиці, але меншою мірою) [2, с. 41].

Засобами виразності є **стежки і фігури**.

Стежки - це мовні звороти, засновані на вживанні слова або виразу в переносному значенні (епітет, порівняння, метафора і т.д.).

Фігури мови, або риторичні фігури, - це особливі форми синтаксичних конструкцій, за допомогою яких посилюється виразність мови, ступінь її впливу на адресата (повтор, антитеза, риторичне питання і т.д.). В основі тропів лежить словесна образність, в основі фігур - образність синтаксична. Розглянемо їх детальніше у таблиці.

Таблиця 1.1

Стежки	Мета	Приклад
1) Порівняння - образний вислів, побудоване на зіставленні двох предметів або станів, що мають спільну ознаку.	виявити в об'єкті порівняння нові, важливі, переважні для суб'єкта висловлювання властивості.	- it was like a single equation with two unknowns; - like a mountain crumbling
2) Епітет - художнє визначення, яке дає можливість більш яскраво	збагачує зміст висловлювання.	- low whisper; - squat grey building

охарактеризувати якості предмета або явища.		
3) Метафора - це вживання слова в переносному значенні на основі подібності двох предметів або явищ (за формою, кольором, функції і т.п.)	розкриття сутності одного предмета чи явища через особливості іншого.	- world look cold; - in this year of stability
4) Метонімія - це слово, значення якого переноситься на найменування іншого предмета, пов'язаного з властивим для цього слова предметом за своєю природою.	покликана ідентифікувати ціле за характерною для нього частиною.	- Joe's new ride was expensive - I wish he would keep his nose out of the plans
5) Перифраз - заміна слова описовим виразом, який дозволяє охарактеризувати які-небудь ознаки того, про що говориться.	вдалі, свіжі перифрази сприяють пожвавленню мови, допомагають уникнути повторів, підсилюють емоційну оцінку	- "He-Who-Must-Not-Be-Named"

<p>6) Гіпербола - це образне вираження, перебільшують будь-яку дію, явище, предмет або його властивості.</p>	<p>вона вживається з метою посилення художнього враження, емоційного впливу</p>	<p>- there seemed to be no colour in anything; - horribly uncomfortable</p>
<p>7) Літота - троп, протилежний гіперболі і що полягає в навмисному ослабленні, зменшенні властивості або ознаки, про який йдеться.</p>	<p>використовується для посилення емоційності, експресивності.</p>	<p>- if not the only reason to remaining alive; - lighter than air</p>
<p>8) Іронія - вживання найменування або навіть цілого висловлювання в протилежному буквальному сенсі, навмисне твердження протилежного того, що насправді думає мовець. Вищий ступінь прояву іронії - сарказм.</p>	<p>вона є випробуванням інструментом непрямого висловлення правди.</p>	<p>- A fire station burns down; - A pilot has a fear of heights</p>
<p>9) Епіфора - це повтор слів в кінцях суміжних відрізків мовлення.</p>	<p>посилення виразності поетичної мови, підкреслення чогось.</p>	<p>- I want pizza, he wants pizza, we all want pizza!; - Keep your hands to yourself. Keep your feet to yourself. Keep your belongings to yourself;</p>
<p>10) Антитеза - фігура, що будується на</p>	<p>протиставленні або зіставленні</p>	<p>- appeared and vanished;</p>

<p>протиставленні порівнюваних понять, наприклад в прислів'ях і приказках.</p>	<p>порівнюваних понять, явищ, ситуацій шляхом поєднання їх мовних виражень в одному контексті для досягнення певного виражально - зображального поняття</p>	<p>- asleep or awake</p>
<p>11) Антономазія - різновид метонімії, побудованої на вживанні власного імені замість загального чи навпаки</p>	<p>передає емоційну оцінку.</p>	<p>- from the Other Place, outside the Reservation; - For all the time he was seeing himself as Romeo and Lenina as Juliet</p>
<p>12) Мейозис - протилежна гіперболі фігура, суть якої полягає у применшенні ознак предмета з тим, щоб підкреслити його нікчемність.</p>	<p>прагнення не давати завищених оцінок, для підкреслення скромності мовця, для пом'якшення</p>	<p>- I fear I am not in my perfect mind..."; - It is not nor it cannot come to good</p>
<p>13) Оксиморон - полягає у поєднанні протилежних за змістом, контрастних понять, які спільно дають нове уявлення.</p>	<p>несподіваний експресивний ефект</p>	<p>- freedom is slavery; - ignorance is strength</p>

<p>14) Зєвгма - стилістична фігура, у якій одне слово або фраза (загальний вислів) поєднується за змістом з кількома частинами речення.</p>	<p>По-перше, такі обороти допомагають зробити розповідь більш схожим на звичайну людську мову, адже в повсякденному житті ми часто економимо час і пропускаємо повторювані слова. По-друге, за рахунок гри слів вони привносять в текст комічні і іронічні нотки, створюють веселий настрій.</p>	<p>- All over Ireland the farmers grew potatoes, barley, and bored.</p> <p>- He firmly held his tongue and her hand.</p>
<p>15) Синекдоха - різновид метонімії, що базується на кількісному співставленні предметів та явищ</p>	<p>Основна функція синекдохи полягає в ідентифікації об'єкта через вказівку на характерну для нього деталь, відмітну ознаку.</p>	<p>- New wheels - refers to a new car.</p> <p>- The White House— can refer to statements made by individuals within the United States government</p>
<p>16) Персоніфікація - вид метафори — вираз, що дає уявлення про яке-небудь поняття або явище шляхом зображення його у вигляді живої особи і</p>	<p>Письменники часто використовують персоніфікацію, щоб зробити своє написання більш яскравим і щоб читач</p>	<p>- foreigners were a kind of strange animal;</p> <p>- horse's mouth</p>

наділеного властивостями.	її	краще зрозумів предмет чи тварину.	
17) Евфемізм - пом'якшувальні або маскувальні слова і вислови, які використовуються замість слів, котрі сприймаються як небажані, неприйнятні, вульгарні, зневажливі, ненормативна лексика.	- або і які	функція ввічливості, функція табування, функція вуалювання, функція етикету.	- Passed away instead of died. - Collateral damage instead of accidental deaths.
18) Антифразис - різновид тропа, стилістичний прийом, що полягає у вживанні слова або словосполучення в протилежному значенні, зазвичай в іронічному.	-	посилення виразності поетичної мови, експресивності	- You ate the spaghetti even though you knew it was cooked three weeks ago? - Our team refers to Mark, a huge offensive lineman, as tiny.

Таблиця 1.2

Фігури мови	Мета	Приклад
1) Інверсія - перестановка частин пропозиції, порушення	щоб найбільш значуще слово чи слова особливо	- Never a day had she missed her lessons.

звичайного порядку слів для виділення певних слів.	підкреслити, звернути на них увагу.	- Not until a frog develops lungs does it leave the water and live on the land.
2) Риторичне питання - питання-вигук, що не вимагає відповіді, а передавальний повідомлення про щонебудь.	призначене викликати певну експресію, ілюзію розмови, діалогу, що начебто відбувається у присутності читача і за його участю.	- You didn't think I would say yes to that, did you? - Can birds fly?
3) Анафора - одна зі стилістичних фігур; вживаний на початку віршових рядків звуковий, лексичний повтор чи повторення протягом цілого твору або його частини синтаксичних, строфічних структур.	сміслові і логічні виділення значущих ідей шляхом акцентування уваги на повторюваних елементах мови; встановлення зв'язку між відрізками мови на основі паралелізму;	In every cry of every Man, In every infant's cry of fear, In every voice, in every ban, The mind-forg'd manacles I hear
4) Епіфора - повторення однакових слів, звукових сполучень, словосполучень наприкінці віршових рядків, строф у великих поетичних творах (в	Вживається задля увиразнення художнього мовлення.	- There is only one thing about which I am certain, and this is that there is very little about which one can be certain. - "I'm a Pepper, he's a Pepper, she's a Pepper, we're a Pepper. Wouldn't

романі у віршах), фраз — у прозі чи драмі.		you like to be a Pepper, too? Dr. Pepper."
5) Анадиплосис - це стилістичний засіб повторення останнього слова або групи слів одного речення на початку наступного речення.	Повторення, створене анадіплозом, має силу переконати, викликати емоції, представити логічний прогрес або послідовність кроків і догодити слуху через ритм	- "She opened a café, a café that ruined her financially." - "While driving, whenever you see a big red hexagon, the big red hexagon means you should stop the car."
6) Повторення - стилістична фігура мови, яка складається з повторення звуків, слів, морфем, синонімів або синтаксичних конструкцій.	Це повідомляє читачеві чи аудиторії, що вживані слова є достатньо важливими для повторення, і дає їм зрозуміти, коли звертати особливу увагу на мову.	- Let it snow, let it snow, let it snow. - "And miles to go before I sleep, and miles to go before I sleep."
7) Апосіопеза - стилістична фігура, незавершене обірване речення, в якому думка висловлена не повністю.	щоб передати небажання або неспроможність мовця з різних причин про щось говорити; як натяк на щонебудь, що автор лишає на здогад	- After the suspect... Well, you've read the court documents. After the heinous crime was completed, the suspect fled the scene. - I'm so angry, I could – I could!

	самого читача або слухача:	
<p>8) Полісиндетон - стилістична фігура, що полягає у такій побудові фрази, при якій всі або майже всі однорідні члени речення зв'язані між собою одним і тим самим сполучником (найчастіше сполучником «і»), тоді як звичайно в цьому випадку з'єднуються лише два останніх однорідних члени речення.</p>	<p>Використовується для посилення експресії.</p>	<p>I said, 'Who killed him?' and he said, 'I don't know who killed him but he's dead all right,' and it was dark and there was water standing in the street and no lights and windows broke and boats all up in the town and trees blown down and everything all blown and I got a skiff and went out and found my boat where I had her inside Mango Key and she was all right only she was full of water.</p>
<p>9) Алітерація - стилістичний прийом, який полягає у повторенні однорідних приголосних звуків задля підвищення інтонаційної виразності вірша, для емоційного поглиблення його змістового зв'язку.</p>	<p>надання висловленню мелодійності</p>	<p>- A good cook could cook as much cookies as a good cook who could cook cookies.</p> <p>- I saw a saw that could out saw any other saw I ever saw.</p>

<p>10) Еліпс - пропуск у висловлюванні деяких структурних елементів, які мають домислюватись за контекстом.</p>	<p>Еліпс заощаджують простір або видаляють менш важливий матеріал. Вони корисні для того, щоб дійти прямо до справи без затримки та відволікання</p>	<p>- "Today ... we vetoed the bill." - I don't know...I'm not sure.</p>
<p>11) Алюзія - стилістична фігура, що містить указівку, аналогію чи натяк на певний історичний, міфологічний, літературний, політичний або ж побутовий факт, закріплений у текстовій культурі або в розмовному мовленні.</p>	<p>Використовується для посилення експресії.</p>	<p>- "Don't act like a Romeo in front of her." - The rise in poverty will unlock the Pandora's box of crimes.</p>
<p>12) Ампліфікація - стилістична фігура, нагромадження однорідних елементів мови (сполучників, прийменників, порівнянь, епітетів тощо)</p>	<p>повторити те, що вже сказали, з метою додати більше інформації та деталей до оригінального опису.</p>	<p>- "It is a little remarkable, that— though disinclined to talk over much of myself and my affairs at the fireside, and to my personal friends—</p>

<p>для підсилення виразності.</p>		<p>an autobiographical impulse should twice in my life have taken possession of me, in addressing the public.”</p>
<p>13) Парономазія - це стилістична фігура, утворена зіставленням слів, різних за значенням, але подібних за звучанням.</p>	<p>переконливий інструмент для автора чи оратора.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Santa Claus' helpers are known as subordinate Clauses. - I've been to the dentist many times so I know the drill.
<p>14) Парцеляція - стилістична фігура, в якій частини єдиного речення інтонаційно розмежовуються як самостійні речення (на письмі — розділовими знаками кінця речення, зазвичай крапкою).</p>	<p>Використовується для посилення експресії.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - His wife had told him only the night before that he was getting a habit of it. Curious things, habits - It angered him finally. With a curious sort of anger Detached, somehow, separate from himself
<p>15) Тавтологія - використання повторювання або</p>	<p>надання висловленню мелодійності</p>	<ul style="list-style-type: none"> - “Your acting is completely devoid of emotion.”

надлишковості у мові, коли одна частина висловлювання повністю або частково дублює зміст іншої.		- “This is like deja vu all over again”
---	--	---

У стилістиці існує декілька видів повторення. Розглянемо їх детальніше:

Повторення - це фігура мови, яка показує логічний наголос, необхідний для привернення уваги читача до ключового слова чи ключової фрази тексту. Це передбачає повторення звуків, слів, виразів і речень у певній послідовності або навіть без певного розташування слів, щоб наголосити. Немає обмежень у використанні повторення, але занадто багато повторень може бути нудним і навіть зіпсувати його стилістичний ефект.

Надати логічний наголос висловленню дійсно дуже важливо у випадку повторення. Повторюючи певні слова, фрази чи речення, письменник нагадує читачам про їх важливість, роблячи ключовими словами, фразами чи реченнями тексту. Незважаючи на цей факт, коли слово чи фраза повторюються не для логічного наголосу, а просто для того, щоб показати емоційний стан мовця, повторення також слід розглядати як стилістичний засіб. Ми дійшли такого висновку, враховуючи той факт, що всі стилістичні прийоми мають більшу чи меншу ступінь емоційності.

Вище вже згадувалося, що не лише слова, фрази, речення можна повторити, але звуки також. Але повторенням звуків називають алітерацію, яка належить не синтаксичним стилістичним прийомам, а фонетичним стилістичним прийомам. Метою алітерації є надання мелодійного ефекту висловлюванню.

Повторення класифікуються відповідно до композиційних зразків. Є 7 встановлених моделей, які ми хотіли б обговорити окремо.

1. Анафора. Анафорою або анафоричним повторенням називають повторення слова чи фрази на початку двох або більше послідовних речень. Анафора надає літературному тексту своєрідний ритм, що разом із повторенням анафоричного елемента якимось чином зближує той конкретний витяг прози та звучання

поетичного мовлення. Але використовуючись у поезії, анафора підвищує звукову гармонію мови.

Example: *“Ignorant of the long and stealthy march of passion, and of the state to which it had reduced Fleur; ignorant of how Soams had watched her, ignorant of Fleur’s reckless desperation …, ignorant of all this, everybody felt aggrieved.” (J. Galsworthy).*

2. Епіфора. Епіфора або епіфоричне повторення - це тип повторення, коли одне і те ж слово або фраза розміщуються в кінці послідовних речень. Епіфора навіть більше, ніж анафора, сприяє ритмічності організації мовлення за рахунок підвищення інтонації та звукової ідентичності в кінцевій позиції речень.

Example: *“Now this gentleman had a younger brother of still better appearance than himself, who had tried life as a cornet of dragoons, and found it a bore; and afterwards tried it in the train of an English minister abroad, and found it a bore; and had then strolled to Jerusalem, and got bored there; and then gone yachting about the world, and got bored everywhere.” (Ch. Dickens).*

3. Третім видом повторення є **анадіплосис**. Анадіплосис – фігура мовлення, яке полягає у повторенні того самого слова в кінці одного та на початку наступних речень.

Example: *“All service ranks the same with God,
With God, whose puppets, best and worst,
Are we.” (Robert Browning).*

4. Обрамлення. Обрамлення - це тип повторення, коли воно розташоване у формі кадру, а саме: початкові частини синтаксичної одиниці, в більшості випадків абзацу, повторюються в кінці його. Обрамлення робить ціле висловлювання більш компактним і повним.

Example: *“No wonder his father wanted to know what Bosinney meant, no wonder.”*

5. Повторення коренів. У повторенні коренів повторюються не ті самі слова, але однаковий корінь.

Example: *I felt just as natural as I would with anybody. Talked to him just as naturally, and everything.*

6. Повторення ланцюга. Цей тип повторень плавно розвиває логічні міркування. Це нитка декількох послідовних анадіпложів.

Example: "A smile would come into Mr. Pickwick's face: the smile extended into a laugh, a laugh into a roar, and the roar became general".

7. Синонімічне повторення. Синонімічне повторення - це повторення не одного і того ж слова, а одне слово або фраза повторюється із своїм синонімом.

Example: "I nearly died! Honestly, I give you my word, I nearly passed away".

Так як **метафора** є найуживанішою розглянемо її типи:

1. Базові метафори - найосновніша з метафор. Ви, мабуть, чули багато первинних метафор протягом свого життя та навчання.

Example: love is blind

2. Складні метафори - це поєднання первинних метафор. З ними ви порівнюєте два або більше предметів.

Example: "Travel is no more than a sorcerer's cauldron full of emeralds."

3. Індивідуально-авторські метафори – це метафори вигадані автором

Example: 'We shall meet in the place where there is no darkness.

Метафора за своєю суттю є прихованим порівнянням. Вона може бути побудована на:

- 1) подібності форми: стріла крана, гірський хребет, комаха сонечко;
- 2) подібності кольору: бронзова шкіра, кривавий блиск сонця;
- 3) подібності властивості: людина-кремінь;
- 4) подібністю вияву почуттів: Думки краяли серце, горіти завзяттям, мліти від щастя;
- 5) схожості поведінки, способу дії: Втома крадеться тихо, Хлопець щось квакнув.

Можна виділити такі найтипівіші різновиди метафоричних переносів:

- тварина – людина: ти гадюка (ведмідь, шакал);
- рослина – людина: дівчата росли, як тополі;
- нежива природа – людина: а в душі – буря;
- живі істоти – нежива природа, рослини: дрімає сонце, плаче квітка;

- предмет – людина: стоїть стовпом.

Метонімія може переноситися:

1) назва приміщення, населеного пункту, країни на людей: клас зашумів, міністерство наказало, Хмельницький святкує, Україна перемогла;

2) назва матеріалу на виріб із нього: немає срібла (грошей), ходить у золоті, чай, салат, береза (як деревина);

3) назва дії – на результат: зупинка, проводи, креслення, рада, випуск;

4) назва заходу – на його учасників: конференція пройшла, п'єса іде;

5) назва емоційного стану – на його причину: жах (жахлива подія), радість;

6) ім'я автора – на його продукцію: читати Гончара;

7) назва предмета – на те, що в (на) ньому знаходиться: стіл (їжа), вечеря, почастивати чаркою;

8) назва ознаки, властивості – на її носія: тенор вийшов на сцену, черговий.

За допомогою **епітетів**, уживаних для здійснення маніпулятивного впливу, підкреслюються:

а) поняття, що характеризують індивідуально - психологічні особливості співрозмовника, його моральні якості: «характер», «серце», «душа», «натура», «вдача», наприклад: м'який характер, золота душа, тонка натура, весела вдача;

б) поняття, що маркують розумові здібності адресата: «ідея», «слово», «думка», «розум», наприклад: блискуча ідея, святе/дороге, гостре слово, добрий розум;

в) назви частин тіла: «рука», «обличчя», «голова» та ін., наприклад: легка/міцна рука, золоті руки, світле обличчя, міцна голова (у значенні «розумний»);

г) поняття на позначення вмінь, здібностей, якостей співрозмовника: «голос», «сила» і т.д., наприклад: срібний/ангельський, ніжний голосочок, легке перо;

д) назви результатів праці: «здобутки», «робота», «перемоги», «результат» і под., наприклад: світла/чиста робота, блискучі перемоги;

е) номінації співрозмовника (зазвичай за професією та статусом): блискучий стиліст і знавець мови, мужній боєць, світлодумний володар, людина на вагу золота і т.д. [28, с. 56].

Порівняння містить такі складові: компарандум – те, що порівнюється (предмет порівняння), компаратум – те, із чим порівнюється («образ») та терціум компараціоніс – те, на основі чого здійснюється порівняння, ознака, за якою відбувається зіставлення.

Розрізняють логічні й образні порівняння. Логічне порівняння передбачає встановлення ступеня схожості чи відмінності між предметами одного класу, урахування всіх властивостей, якостей, ознак порівнюваних предметів, але виділення чогось одного. Образне ж порівняння «вихоплює одну якус найвиразнішу ознаку, часом несподівану, і робить її основною, ігноруючи всі інші».

У тактиці підвищення значимості співрозмовника маніпулятивної стратегії позитиву мають місце як логічні, так і образні порівняння.

Висновки до розділу I

Дослідження фразеологічних одиниць переконує в тому, що фразеологія є джерелом лінгвокраїнознавчих відомостей. Це схованка багатогранного буття народу: історичної пам'яті, етнокультурних традицій, національної самобутності, неоціненого трудового досвіду, сили духу, болю і гніву, горя і радості.

У першому розділі нашої роботи нами було проаналізовано та розглянуто теоретичні питання дослідження стосовно явища фразеології у контексті мовознавства та розглянуто класифікації фразеологічних одиниць, запропоновані різними лінгвістами. Опрацьовано питання розгляду фразеології у вузькому та широкому розумінні.

Як доводить аналіз наукової літератури, фразеологія – це сукупність фразеологізмів певної мови, або розділ мовознавства, який вивчає фразеологічний склад мови. На основі дослідженого нами теоретичного матеріалу можна зробити висновок, що серед науковців досі не усної єдиної думки щодо трактування цього терміну, адже деякі вчені розглядають його у контексті лінгвістики, а інші виокремлюють його.

Результати здійсненого аналізу дозволяють зробити висновок про те, що незважаючи на те, що фразеологія є досить молодого наукою, науковцями вже було зроблено багато досліджень у цій галузі. Але слід зазначити, що ця сфера є перспективною для подальшої розвідки та аналізу.

Як визначають дослідники, фразеологічна одиниця – це лексико-граматична єдність двох і більше нарізно оформлених компонентів, граматично організованих за моделлю словосполучення або речення. Проаналізовані нами праці свідчать про те, що деякі лінгвісти ототожнюють його із таким поняттям як словосполучення, а інші розглядають цей термін окремо, спираючись на такі якості ФО як ідіоматичність та експресивна забарвленість та відсутність варіантності.

Отже, наведені класифікації дають змогу виокремити спільні та відмінні риси серед фразеологічних одиниць, розподілених за певними критеріями. Стосовно

семантичної сполучуваності компонентів, то ми будемо дотримуватися думки більшості науковців і фразеологічні зрощення та єдності розглядатимемо

під спільним поняттям — ідіома, оскільки чіткої межі розмежування між ними немає.

Основними ознаками ФО є складність, семантична неподільність, сталість складу, відтворюваність, стійкість граматичної форми компонентів, суворо закріплений порядок слів.

Фразеологізми – здатні вступати у синонімічні та антонімічні зв'язки з іншими лексичними одиницями. Також ФО може бути притаманна багатозначність, хоча декілька видів фразеологізмів мають одне визначення.

Відповідно до точок зору науковців В.В. Виноградова, М.М. Шанського, Л.А. Булаховського та інших науковців ФО вважаємо фразеологічні зрощення, фразеологічні єдності, фразеологічні сполучення та фразеологічні вирази. Також їх класифікують за походженням (прислів'я, професіоналізми, усталені вислови з анекдотів, жартів, цитати з Біблії, переклади іншомовних висловів, крилаті вирази письменників) та на основі синтагматичних характеристик (ФО - з однопозиційним оточенням, з двопозиційним оточенням та з трипозиційним оточенням).

Зважаючи на цілу низку різноманітних підходів до розподілу фразеологічних одиниць, власне як і на значну кількість класифікацій, можна дійти висновку, що фразеологізми характеризуються різноманітністю граматичної структури, ступенем внутрішніх зв'язків між компонентами, цілісністю значення.

Кожна розвинена мова, як відомо, має у своєму складі значну кількість стійких словосполучень – фразеологізмів, що вживаються носіями мови завжди у звичному, усталеному оформленні. Саме вони найвиразніше передають дух і нев'янучу красу мови, яку витворив народ протягом віків для потреб спілкування в усній та писемних формах. Для того, щоб фразеологічний фонд мови - надзвичайний скарб кожного народу - розвивався, поповнювався і просто використовувався носіями мови, його необхідно передавати наступним поколінням. Для цього необхідно вивчати фразеологію саме знайомство, вивчення та використання ФО сприяє вихованню

почуття поваги та любові до свого народу, розвиває комунікативні здібності, робить мову кожного красивою, багатою, з характерним національним колоритом а англійські ФО це прекрасний матеріал для засвоєння знань з фонетики, лексики та граматики англійської мови, який необхідний перекладачеві при перекладі текст.

**РОЗДІЛ II. СПЕЦИФІКА ВИРАЖЕННЯ СВІТОГЛЯДУ
ФРАЗЕОЛОГІЧНИМИ ОДИНИЦЯМИ У РОМАНІ-АНТИУТОПІЇ
ДЖ. ОРУЄЛЛА «1984»**

2.1 Особливості жанру антиутопія

Слово утопія походить від грецьких слів *ou*, що означають «ні» чи «ні», і *topos*, що означає «місце». З початкової концепції утопія означає місце, про яке ми можемо лише мріяти, справжній рай, ідеальний світ. Антиутопія, що є прямою протилежністю утопії, - це термін, що використовується для опису утопічного суспільства, в якому справи пішли не так. І утопії, і антиутопії поділяють характеристики наукової фантастики та фентезі, і обидва вони, як правило, ставляться в майбутнє, коли технології використовувались для створення ідеальних умов життя. Однак, як тільки встановлюється обстановка утопічного або антиутопічного роману, фокус роману, як правило, не на самій технології, а на психології та емоціях персонажів, які живуть за таких умов.

Антиутопія - це спосіб, яким автори діляться своїми занепокоєннями щодо суспільства та людства. Вони також служать для того, щоб попередити членів суспільства звертати увагу на суспільство, в якому вони живуть, і бути в курсі того, як може все піти від гіршого до гіршого, не розуміючи того, що сталося. [35, с. 88]

Пропонуємо визначити основні ознаки антиутопії:

Перш за все, розповідь у них ведеться як правило у вигляді щоденника, який веде головний герой. Як зазначає Л. Цьох у статті «Антиутопія: модель жанру», «антиутопія – жанр, який досліджує художніми засобами співіснування людини і соціуму, тобто соціальний жанр. Тому закономірно, що головною ознакою творів називається існування держави з тоталітарною системою управління» [36, с. 258]. Усі дії у романах - антиутопіях відбувається у світі, який є ворожим для людини, тримає її в неволі. Поняття свободи тут повністю нівелюється, людина живе у моделі «ідеального» тоталітарного режиму. Місце дії відіграє важливу роль для опису такого світу. Простір завжди є закритим, і ця просторова обмеженість приватного життя пригнічує свободу особистості.

Отже, головний герой опиняється у ворожому замкненому просторі, у суспільстві неволі. Це суспільство має свої правила та закони. Людина тут не має ніяких прав, оскільки підпорядковується суворим законам держави, які підтримує правляча верхівка. Метою такого жорстокого обмеження свободи людини стає створення суспільства, де всі є рівними та однаковими. Така державна політика подається як ідеальна для людини.

Так, у Олдоса Гакслі в романі - антиутопії «Прекрасний новий світ» усі повинні приймати таблетки «соми», які позбавляють абсолютно усіляких емоцій та почуттів, а у романі Джорджа Оруелла «1984» за невідкорення законам та зраду ідеям партії людину саджають за ґрати та знущаються в кімнаті № 101, де вводяться ін'єкції, що повністю позбавляють самостійного мислення.

Також для тоталітарного суспільства характерним є постійне стеження за кожного людиною. Кожен рух, думка та дія знаходиться під контролем держави.

Як пише В. Кучер, «всякі зміни – загроза для стабільності, а антиутопічна держава за всяку ціну намагається зберегти усталений порядок, нехтуючи не тільки історичними уроками, але й самою історією» [32, с. 103].

Він вказує на те, що художній простір в антиутопії передбачає тісний зв'язок із іншими жанрами, тому є декілька критеріїв для визначення топосу, тобто місця. .

Це ландшафтні елементи, які дають характеристику зовнішній формі художнього простору; пейзажні та ландшафтні елементи, суть яких – впливати на мешканців для визначення якісної оцінки простору; центр, кордони та периферія. «Символами простору держави антиутопії є стіна чи паркан, острів чи місто, круг або квадрат» [32, с. 105].

Як зазначає Л. Цьох, важливою рисою антиутопії є зображення майбутнього як результату «розвитку вад та прорахунків сучасності в поєднанні з реалізацією утопічних устремлінь»[26, с. 261].

Це досягається завдяки подвійному соціально-історичному часу та стяжінню часів. Подвійний соціально - історичний час дає змогу зобразити свою епоху, критикуючи або іронізуючи.

Різні часові пласти роблять можливим зробити розвиток дій більш гострим, та зробити розгортання романного конфлікту динамічнішим.

Як стверджує Л. Цьох, «важливу роль в антиутопіях відіграє мотив непримиренності, хоч і «нагородженої» тортурами, насильно вирваними свідченнями і моральним крахом неслухняних» [23, с. 261].

Цей мотив становить ідейно - композиційну основу. На ньому будується конфлікт твору, який розгортається у двох пластах:

Зовнішній означає бунт незгодних, їхнє непогодження з ustalеним ладом, а внутрішній – це усвідомлення героями своєї індивідуальності та відображення їх особистих трагедій.

Вирішення цих типів конфліктів завжди іде герою не на користь: непокора та протистояння у будь-якому разі ведуть до знищення його особистості.

«Це може бути як абсолютно безглузда і безславна смерть, як страта Вінстона Сміта, що нарешті полюбив Великого Брата. Це може бути так і відчайдушний суїцид – загибель Дикуну в Дивному Новому світі, або ж соціальна загибель його «куратора», висланого інакомислити подалі від нормальних і задоволених людей» [39, с. 261].

Головний герой антиутопій завжди являється читачеві у той момент, коли в нього виникають сумніви стосовно того, чи є вірним світоустрій.. Для акцентуації цього моменту авторами використовується прийом антитези: суворе та жорстоке місто, де про свободу немає і мови, вони протиставляють живій природі, де людина може почувати себе вільно.

Також дуже важливою особливістю антиутопій – це те, що герой має ексцентричний характер. «Він живе за законами атракціону. Атракціон виявляється ефективним, як засіб сюжет утворення саме тому, що в силу екстремальності створеної ситуації змушує розкриватися характери на межі своїх духовних

можливостей, у самих потаємних людських глибинах, про які самі герої могли навіть і не підозрювати» [40, с. 262].

В. Кучер наголошує на тому, що фабула антиутопії обов'язково складається із ключових епізодів:

- конфронтація між протагоністом та антагоністом;
- сцена непокори суспільному і громадському ладу;
- трагічний фінал, а отже й поразка героя [33, с. 195].

Герой по-новому розуміє суспільство, ідеальність якого раніше не викликала ніяких сумнівів, однак тепер він його не сприймає та формулює протест проти такого ладу.

Система образів творів сформована таким чином, що можна виділити два типи персонажів: перший досконало володіє різними засобами переконання, а другий вважає своєю метою не допустити руйнацію духовної традиції.

Відчуття свободи героїв антиутопій обмежена і в тому, що кохання заборонене. Це пояснюється тим, що під впливом коханої людини герой стає більш непокірним та безумний, тому може витворювати загрозу для держави.

В. Гладишев та І. Похвищева зазначають, що «найважливіша проблема, порушена у відомих антиутопіях ХХ століття . це кохання та його доля в тоталітарному суспільстві, оскільки кохання є найінтимнішою сферою життя людини, і втручання в нього держави яскраво свідчить про свавілля влади» [13, с. 17].

У романах-антиутопіях проблема людини займає важливе місце. Для цього жанру є характерним персоналістичний характер. На передній план виноситься проблема «людина – суспільство». Як особистості герої просто не існують, їх свобода обмежена суворими рамками. Відсутність власної думки – ще одна важлива риса. Власне бачення нового змісту існування характерне лише для головного героя, на якого чекає трагічний фінал.

Отже, жанр антиутопії виникає як протилежність утопічним творам, який показує негативну картину соціальної системи та виконує функцію застереження.

Держава показується у взаємостосунках із людською особистістю. Головними темами антиутопії виступають негативні тенденції сучасного суспільства, нівеляція

особистості, втрата духовності та тотальний контроль влади. Концепт свободи у таких творах заперечується.

2.2 Особливості творчості Дж. Оруелла

Щоб зрозуміти особливість творчості Дж. Оруелла не можна відокремлювати письменника і його твори від епохи, з якої і в якій вони рухаються. Але йому вдалося зобразити майбутнє, та прочитавши його твори, ми можемо знайти схожість із сучасною реальністю. Самотній, незрозумілий сучасникам Дж. Оруелл наприкінці життя максимально відмежувався від людей і цивілізації кілометрами землі та води. Однак саме про людство та цивілізацію він думав і писав. У його романі – антиутопії «1984» багато пророцтв. І вони не застаріли. Можливо, тому, що письменник не тільки переносив своїх героїв у майбутнє – він жив у цьому майбутньому думками.

Як відомо, життя письменника не було для нього легким, тому усі етапи його життя знайшли своє відображення у його творах. Із вірою у своє призначення як письменника він спостерігав за життям, не відвертаючи погляду від найогиднішого в ньому, досліджував соціальне дно Парижа і Лондона. І завжди намагався заглибитися в суть людини, зрозуміти її.

Один за одним щороку виходили друком його романи: «Бірманські дні» (1934), «Донька священика» (1935), «Не кидай конвалії» (1936) та багато інших. Невід'ємною тематикою його творів є теми війни та політики, котрі залишилися у його спогадах на усе життя, адже він не тільки про них чув, а й приймав участь. Джордж Оруелл був ангажованим автором, літературу він бачив інструментом трансформації суспільства та світогляду і був переконаний, що писати потрібно з прицілом на те, як текст буде діяти, як він впливатиме на свідомість читачів. Він намагався показати читачеві свою думку та свій світогляд на проблеми, які він бачив у суспільстві.

Письменник намагався дати у творі і метатекст та пояснення до його художньої частини, він осмислював процес письма.

На щастя, є такі, хто оцінює новелістичну спроможність Дж. Оруелла дещо вище.

Безліч прикладів, взятих із контексту – і так відсторонених від їх художньої композиції в романі, як правило, висвітлює на перший погляд журналістський аспект прози Оруелла. Адже як відомо свій шлях як письменника він починав саме працюючи журналістом, що збагатило його досвід та вміння писати.

Крім того, Оруелла розглядають не лише як напівроманіста, але й як не охоплюючого дух радикалізму, проявлений його сучасниками через вперте захоплення такими письменниками, як Беннетт та Х. Г. Уеллс.

У колишньому СРСР із творчістю Оруелла читачі ознайомилися тільки 1988 р., коли в журналах було опубліковано «Ферму тварин». У той самий період було зняте багаторічне табу з іншої антиутопії Дж. Оруелла – «1984», роману, що в Радянському Союзі або замовчували, або трактували як антирадянський, реакційний. А у 2009 р. впливова британська газета The Times оголосила роман «1984» найважливішою книгою, надрукованою за останні 60 років.

«Великий брат пильнує за тобою». Звісно, цитату з роману «1984» Джорджа Оруелла складно не впізнати. Вона вийшла за рамки цієї антиутопії і стала настільки відомою, що існує міжнародна Нагорода Великого Брата, яку видають за грубі порушення недоторканності приватного життя чи свободи громадян. Якщо ви читали цей роман, то знаєте, як майстерно описана тягуча і похмура атмосфера контролю в тоталітарній країні.

2.3 Стилiстичнi прийоми роману-антиутопiї «1984»

Epithet (Епітети)

Епітет — це слово чи словосполучення, завдяки особливій функції в тексті, допомагає слову набути нового значення або сенсового відтінку, підкреслює характерну рису, визначальну якість певного предмета або явища, збагачує мову новим емоційним сенсом, додає до тексту певної мальовничості та насиченості. Проаналізовані, у кількості 62 одиниць, епітети є найбільшою групою ФО за живаністю у творі. Вони спрямовані на набуття словами нового значення.

Наприклад такі епітети як: *absolute evil*, *the large evils*, мають у своєму складі компонент *evil*, але завдяки додаванню прикметників *absolute* та *the large* ці фрази набувають іншого відтінку, та в залежності від контексту сприяють на атмосферу сприйняття твору.

Відділимо найяскравіші на наш погляд приклади епітети, які репрезентують та підкреслюють атмосферу твору:

1) *“The idea of following up their momentary contact hardly crossed his mind. It would have been inconceivably dangerous even if he had known how to set about doing it. For a second, two seconds, they had exchanged an equivocal glance, and that was the end of the story. But even that was a memorable event, **in the locked loneliness** in which one had to live.”*[52, с. 45].

2) *The words of these songs were composed without any human intervention whatever on an instrument known as a versificator. But the woman sang **so tunefully as to turn the dreadful rubbish into an almost pleasant sound**. He could hear the woman singing and the scrape of her shoes on the flagstones, and the cries of the children in the street, and somewhere in the far distance a faint roar of traffic, and yet the room seemed curiously silent, thanks to the absence of a telescreen*[52, с. 125].

- 1) *bright, cold day* - ясна та прохолодна днина
- 2) *low whisper* - найтихіший шепіт
- 3) *overwhelming desire* - непереборним бажанням
- 4) *whispered stories* - потаємні історії
- 5) *violent effort* - агонізуюче зусилля
- 6) *locked loneliness* - замкнута самотність
- 7) *blank periods* – непотрібні паузи
- 8) *slow, dreamy way* - – повільний та замріяний триб
- 9) *absolute evil* - абсолютне зло
- 10) *frightening thing* - Найжахливіша річ
- 11) *unmistakable documentary proof* - неспростовний документальний доказ
- 12) *routine matters* - рутинні справи

- 13) everything faded away in a shadow world - Усе поступово зникало у примарному світі
- 14) what was slightly horrible - що було трохи жахливим
- 15) the large evils - Найбільше зло
- 16) ordinary person - звичайна людина
- 17) dreary jobs - одноманітну роботу
- 18) endless, hopeless effort to get back into the past - здавалося нескінченою, безнадійною спробою повернути минуле
- 19) lonely hour - самотня п'ятнадцята година
- 20) mystical truth and a palpable absurdity - містична правда і відчутний абсурд
- 21) the prizes were largely imaginary - призи були в основному уявними
- 22) non – existent persons – неіснуюча людина
- 23) great changes – великі зміни
- 24) an unclean but friendly smell – ледве відчутний, але знайомий аромат
- 25) it was a wild, impossible notion - це було дике, майже неможливе поняття
- 26) was the imagined future – було лише уявним майбутнім
- 27) wilder possibility – велика можливість
- 28) underground organization - підпільна організація
- 29) unreasonable hope – необгрунтована надія
- 30) irritating thing - дратівлива річ
- 31) a terrible fear had taken possession of him – ніби жахливий страх заволодів ним
- 32) faintest belief – слабка віра
- 33) partly invisible – частково невидимі
- 34) turn the dreadful rubbish into an almost pleasant sound - перетворити моторошне сміття на майже щось приємне
- 35) enormous, complex preparation – важка та велика підготовка
- 36) violently angry – дуже сильно розсерджений
- 37) sweet summer air – літнє солодке повітря
- 38) deadly effort – важкі зусилля
- 39) rowdy proles – уперті проли

- 40) wild rumours – дикі чутки
- 41) hopeless fancy - безнадійна фантазія
- 42) general mood - загальний настрій
- 43) wireless waves – не відповідаючі хвилі
- 44) ideological battles – битви ідеологій
- 45) impudent forgeries - нахабні підробки
- 46) exceptional case - винятковий випадок
- 47) endless present – нескінченне теперішнє
- 48) a dark, close smelling room - темна кімната, що пахне чимось неминучим
- 49) entirely irreconcilable - цілком непримиренні
- 50) floating fortresses - плавучі фортеці
- 51) self – contained economies - самостійні економіки
- 52) weapons of war - зброя війни
- 53) chronic shortage - хронічна нестача
- 54) deliberate policy – навмисна політика
- 55) vital importance - мило життєво важливе значення
- 56) human liberty – людська свобода
- 57) formal agreement – формальна угода
- 58) dangerous eccentricity - небезпечна дивина
- 58) abolished past – скасоване минуле
- 59) inexhaustibly interesting - невичерпно цікаво
- 60) indignation meeting - мітинг обурення
- 61) forgotten rhymes – вже забуті рими
- 62) unconquerable instinct - непереможний інстинкт

Metaphor (Метафора)

Метафора - художній засіб, який полягає у перенесенні ознак одного предмета чи явища на інший на основі їхньої схожості. У романі - антиутопії “1984” нами було обрано метафори у кількості 52 одиниць. Проаналізувавши їх можна зробити висновок, що автор використовує їх задля розкриття сутності одного предмета чи явища через особливість іншого. Наприклад: no emotion was pure або the day was steel

cold and clean. Автор заклав у слова pure, clean те, що головний герой хоче знати правду, щоб не було незрозумілості, він хоче прояснити усе, зробити те, що він не розуміє більш зрозумілим для нього. Слід також зазначити, що Метафора є другим засобом виразності після епітетів.

Ми відібрали найекспресивніші метафори з прикладом:

1) *Seven years it must be--he had dreamed that he was walking through a pitch-dark room. And someone sitting to one side of him had said as he passed: 'We **shall meet in the place where there is no darkness.**' It was said very quietly, almost casually--a statement, not a command*[52, с, 55].

'We shall meet in the place where there is no darkness,' he had said. Winston did not know what it meant, only that in some way or another it would come true.[kdhbkdk]

2) *To the future or to the past, **to a time when thought is free**, when men are different from one another and do not live alone--to a time when truth exists and what is done cannot be undone:*

From the age of uniformity, from the age of solitude, from the age of Big Brother, from the age of doublethink--greetings![52, с. 125].

1) world look cold - світ виглядав замерзлим

2) the world begun to look more cheerful - світ почав здаватися більш бадьорим

3) painful mixture of emotions - без болючої емоційної суміші

4) world of lies - у цьому брехливому і божевільному світі

5) we shall meet in a place where there is no darkness - У місці де немає п'тьми

6) the day was steel cold and clean - Днина все ще була прохолодною та ясною

7) the past was dead, the future was unimaginable - Минуле було мертве, майбутнє було неувне

8) he was a lonely ghost - Він був самотнім приви́дом

9) **to a time when thought is free** - до часу коли думки будуть вільними

10) characteristic dream scenery - характерних декорацій

11) swept into nothingness - еретворитися на ніщо

12) life lost its sharpness - життя втрачали чіткість

13) everything melted into mist - Усе розтопилося на імлу

14) nicknamed memory holes - отримали прізвисько душники спогадів

15) everything faded away in a shadow world - Усе поступово зникало у примарному світі

16) useless shades of meaning - непотрібністю відтінків форм значення

17) a nation of warriors - нації вояків

18) sense of nightmare - неначе нічне жахіття

19) any obvious association, had floated into his mind - будь-яка очевидна асоціація спливала в його голові

20) enormous power arrayed against him – величезна сила протистояла йому

21) vanished world of capitalism - зниклий капіталістичний світ

22) were the lords of the earth - були володарями Землі

23) a sense of helplessness - Уінстон відчув відчай

25) the old man's memory was nothing but a rubbish - пам'ять старого була просто звалищем дрібних подробиць

26) a twinge of fear - навалився страх

27) no emotion was pure - немає чистих почуттів

28) the room was a world - кімната була світом

29) turn the dreadful rubbish into an almost pleasant sound - перетворити моторошне сміття на майже щось приємне

30) a wall of darkness - стіна темряви

31) in the dream of his deepest feeling - уві сні його найглибших почуттів

32) daydreams of escape - мрії про втечу

33) it was a vast, luminous dream - це була величезна та яскрава мрія

34) vanished, romantic past - зникле, романтичне минуле

35) a wave of admiration – захоплююча хвиля

36) a deep and as it were secret sigh - глибокий і начебто таємний знак

37) the fortunes of war - доля війни

38) the desperate, annihilating struggle - відчайдушна, винищувальна боротьба

39) largely uninhabited and unexplored - здебільшого безлюдні та невивчені

40) the balance of power - співвідношення сил

- 41) the wealth of the world - багатство світу
- 42) in the depth of the sea – в морських глибинах
- 43) technique of doublethink - техніка подвійного мислення
- 44) possibility of independent thoughts - можливість мислити самостійно
- 45) it's a message from a hundred years ago - це повідомлення від ста років тому
- 46) secure hiding place, almost a home – безпечна схованка, майже будинок
- 47) it's always one bloody war after another - це завжди одна кривава війна після
- 48) a huge underworld of conspirators - величезний підземний світ змовників
- 49) countless different names - незліченна безліч різних назв
- 50) the sweet summer air played against his cheek - солодке літнє повітря заграло йому на щоках
- 51) absent – minded air - бездушне повітря
- 52) the desperate, annihilating struggle - начебто відчайдушна та знищувальна боротьба

Hyperbole (Гіпербола)

Гіпербола - художній зворот очевидного і навмисного перебільшення для посилення та підкреслення думки. Гіпербола створює атмосферу чогось неможливого та не досягнутого для головного героя. Атмосферу чогось незмінного та нездоланного. Наприклад наступні фрази the worst thing of all, the greatest danger of all створюють у тексті враження максимального страху та жахиття, яке бачить головний герой твору. Нами було обрано гіперболу я кількості 14 одиниць.

- 1) there seemed to be no colour in anything - там усе здавалося знебарвленим
- 2) endless column - нескінчена колона
- 3) the worst thing of all - найбільш гидотною річчю з усіх
- 4) beyond forgiveness - не можна пробачити
- 5) have been utterly impossible - було цілковито неможливо
- 6) that, surely was more terrifying than mere torture and death - чи не було це набагато жахливіше ніж повільні тортури або смерть?
- 7) the greatest danger of all - є найнебезпечніший
- 8) of all horrors in the world - усіх жахів у світі

- 9) something too dreadful to be faced - щось занадто страшне, щоб з ним стикатися
- 10) extreme suddenness - надзвичайна раптовість
- 11) tremendous commotion - неймовірний переполох
- 12) at lightning speed - з блискавичною швидкістю
- 13) a matter of life and death - було питанням життя і смерті
- 14) in the depth of the sea - в глибинах моря

Simile (Порівняння)

Порівняння - троп, який полягає у поясненні одного предмета через інший, подібний до нього, за допомогою компаративної зв'язки, тобто єднальних сполучників: як, мов, немов, наче, буцім, ніби та інші. Порівняння скеровані на пояснення думки героя за допомогою порівняння з іншим предметом. Наприклад цими ФО: it was like a single equation with two unknowns, but the physical difficulty of meeting was enormous. It was like trying to make a move at chess when you were already mated автор порівнює своє ставлення до ситуації за допомогою математики та гри у шахи. Нами було обрано порівняння у кількості 5.

- 1) it was like a single equation with two unknowns - Це було неначе просте рівняння з двома невідомими
- 2) like a mountain crumbling - неначе гора, що обвалюється
- 3) but the physical difficulty of meeting was enormous. It was like trying to make a move at chess when you were already mated - але зустрітися з нею було немислимо складно. все одно що зробити хід у шахах, коли тобі поставили мат
- 4) life was like restless dream - життя його була схожа на неспокійний сон
- 5) it was like a foretaste of death, like being in a little less alive - це було як передчуття смерті, як перебування в трохи менш живим

Antithesis (Антитеза)

Антитеза - стилістична фігура, протиставлення контрастних явищ, образів і понять. В основі антитези часто лежать антоніми. Антитезами автор висловлює невпевненість головного героя щодо його життя та суспільства, у якому він мешкає, його почуттів, які він не може визначити. Наприклад: to the future or to the past, death and life are the same thing. Кількість фразеологізмів встановлює 5.

- 1) appeared and vanished - то з'являлося, то зникало
- 2) asleep or awake - - Уві сні або ж у бадьорості
- 3) to the future or to the past - Для майбутнього, для минулого
- 4) that followed past and future agreement was impossible - будь-які минулі або майбутні домовленості з ним просто неможливі
- 5) death and life are the same thing - смерть і життя - одне і теж

Охуморон (Оксюморон)

Оксюморон - літературно-поетичний прийом, що полягає у поєднанні протилежних за змістом, контрастних понять, які спільно дають нове уявлення. Оксюморон поєднує два протилежних значення, та використовуючи його автор твору підкреслює абсурдність суспільства та дій уряду. Наприклад пропаганда, яку воно намагаються донести до свого народу: ignorance is strength, war is peace. У фраземі war is peace, слово war репрезентує щось негативне, а слово peace щось гарне та спокійне. У поєднанні один з одним вони створюють несумісне значення. Кількість фразем встановлює 6 одиниць.

- 1) freedom is slavery - –воля це рабство
- 2) ignorance is strength - байдужість це сила
- 3) war is peace - війна це мир
- 4) look of grim enjoyment - вираз суворого задоволення
- 5) but you could prove nothing - Але ти нічого не міг довести
- 6) happy melancholy - щаслива меланхолія

У творі також представлені наступні стилістичні прийоми у кількості 1 одиниці.

Personification (Уособлення)

Уособлення - вид метафори — вираз, що дає уявлення про яке-небудь поняття або явище шляхом зображення його у вигляді живої особи і наділеного її властивостями.

- 1) foreigners were a kind of strange animal - іноземці були чимось на зразок дивовижних тварин

Anadiplosis (Анадиплосис)

Анадиплосис - це стилістичний засіб повторення останнього слова або групи слів одного речення на початку наступного речення.

1) the past not only changed, but changed continuously - інше не просто змінювали, його змінювали безперервно

Repetition (Повторення)

Повторення - стилістична фігура мови, яка складається з повторення звуків, слів, морфем, синонімів або синтаксичних конструкцій в умовах достатньої тісноти ряду, тобто, досить близько, щоб бути помітними читачу.

1) confessions had been rewritten and rewritten - зізнання переписувалися та переписувалися

Onomatopoeia (Ономатопія)

Ономатопія - звук, імітація реальних явищ: намагання шляхом спеціального підбору та концентрації звуків мови — алітерацій чи асонансів — відтворити звуки, що існують у реальному навколишньому житті.

1) a quack – quack – quacking noise - крякання качки

Endumeration

1) the obvious, the silly, and the true had got to be defended - очевидне, азбукове, вірне треба захищати

Litotas (Литота)

Литота - троп, різновид метонімії (протилежний за значенням гіперболі), в якому міститься художнє зменшення величини, сили, значення зображуваного предмета чи явища.

1) if not the only reason to remaining alive - головна, якщо не єдина справа, заради якої варто жити

Висновки до розділу II

У другому розділі кваліфікаційної роботи ми розглянули та класифікували ФО із компонентом миру і свободи у романі – антиутопії “1984” та розглянули особливості творчості автора.

Нами також було розглянуто особливість жанру антиутопії. Жанр антиутопії виникає як протилежність утопічним творам.

Роман- антиутопія показує негативну картину соціальної системи та виконує функцію застереження.

Держава показується у взаємостосунках із людською особистістю. Головними темами антиутопії виступають негативні тенденції сучасного суспільства, нівеляція особистості, втрата духовності та тотальний контроль влади. Концепт свободи у таких творах заперечується.

Для антиутопії характерні такі ознаки:

- розповідь у вигляді щоденника;
- змалювання держави як закритого простору, який є ворожим для людини;
- єдина ідеологія держави;
- державні установи мають величезний авторитет;
- дії відбуваються у майбутньому;

З роману – антиутопії Дж. Оруелла, нами було обрано та проаналізовано 150 фразеологічних одиниць з яких найуживанішими є епітети (62 одиниці) та метафора (52 одиниці).

Також ми розглянули такі групи як: гіпербола, оксюморон, антитеза, порівняння, уособлення, повторення та інші. У додатку №1 та №3 та №5 представлено наочний матеріал до другого розділу.

Проаналізований у ході аналізу теоретичний матеріал дозволяє нам досягнути вирішення поставлених проблем, а саме систематизувати використані нами фразеологізми за їх забарвленістю та дослідити їх експресивність та еквіваленти перекладу в українській мові. Усі вони спрямовані на надання мовленню головного

героя емоційності та виразності, що у свою чергу сприяє кращому зануренню у атмосферу твору читачем впливаючи на нього.

Результати аналізу дозволяють нам зробити висновок про те, що суспільству, описаному автором бракує свободи та розуміння миру. Про це свідчать такі фразеологізми як: *there seemed to be no colour in anything, a wall of darkness, blank periods, the old man's memory was nothing but a rubbish, something too dreadful to be faced* та інші. Більшість обраних нами для дослідження ФО мають нейтральний або негативний окрас: *useless shades of meaning; death and life are the same thing; swept into nothingness* і т.д. Для досягнення експресивності автор використовує суфікси та префікси: *ness – loneliness; forgiveness, ly – continuously; slightly* та інші. Повторення та порівняння: *rewritten and rewritten; it was like a single equation with two unknowns*.

Дж. Оруелл дуже майстерно підкреслює та зображає сірій світ, використовуючи такі слова як: *cool, loneliness dreary, ordinary* та багато інших.

Слід зазначити, що світ, який описав автор був дуже знайомий письменнику, тому обрані ним ФО мають відбиток його власного відношення до тоталітарного світу та мають ярко виражені експресивні ознаки.

Письменник акцентує увагу на тому, що в умовах тоталітарного режиму людина втрачає свободу, втрачає право на власні думки, почуття. Особистість не є вільною, оскільки зазнає маніпулювань, вона позбавлена власної волі, є слабкою та керованою. Прояв інакомислення просто неможливий – людина безсила перед системою про що свідчать такі обрані нами фразеологізми, як: *war is peace, the old man's memory was nothing but a rubbish* і так далі.

Отже, держава з таким тотальним контролем повністю підкорює та спотворює людину. Джордж Оруел зазначав, що песимістичний фінал його твору має застерігати світ від такої агресії.

Як визначають дослідники, літературу письменник бачив інструментом трансформації суспільства та світогляду і був переконаний, що писати потрібно з прицілом на те, як текст буде діяти, як він впливатиме на свідомість читачів, тому із впевненістю можна затвердити що усі використані ним експресивні засоби мають на

меті вплинути на свідомість читача, дати йому замислитися над його життям та можливо змінити свою думку.

У його романі ми бачимо протистояння особистості та тоталітарної системи, яка будується на придушенні свободи та індивідуальності людини. Така держава повністю спотворює людину морально.

РОЗДІЛ III. СПЕЦИФІКА ВИРАЖЕННЯ СВІТОГЛЯДУ ФРАЗЕОЛОГІЧНИМИ ОДИНИЦЯМИ У РОМАНІ–АНТИУТОПІЇ ОЛДОСА ГАКСЛІ «ПРЕКРАСНИЙ НОВИЙ СВІТ»

3.1 Особливості творчості О. Гакслі

Творчість Олдоса Хакслі залишила значний відбиток у світовій літературі. Його твори побудовані на цікавих і захоплюючих сюжетах і мають глибокий сенс.

Олдос Леонард Хакслі – англійський письменник, есеїст, критик, прозаїк. Цікавий факт, що він був вчителем Джорджа Оруела. Народився 26 липня 1894 р. у графстві Суррей. Родина Хакслі належала до британської культурної еліти, що дала цілу низку видатних вчених, письменників та художників. У творчості Хакслі можна зауважити кілька наскрізних тем – це роздуми про Бога та справжню людяність, пошуки ідеалу. Треба зазначити, що великий вплив на творчість Олдоса Хакслі мав його дідусь – біолог. В деяких його творах піднімається тема психологічного дослідження людини, що стосувалось самої глибини її сутності [48, с. 234].

Свій перший роман, який не був опублікований, письменник написав у віці сімнадцяти років. Він вивчав літературу в Оксфорді. Уже в двадцять років Олдос Хакслі вирішує обрати письменницьку діяльність як професію.

У його романах мова йде про дегуманізацію суспільства в процесі технологічного прогресу (антиутопія «Прекрасний новий світ»). У книзі «Повернення в прекрасний новий світ» (*Brave New World Revisited*, 1958), написаній через двадцять сім років після першої, Олдос Хакслі описує протилежний першій книзі стан суспільства і розвиває думку про те, що насправді все буде значно гірше і страшніше, ніж в першій. Автор торкався у своїй творчості і пацифістської теми [48, с. 234].

Дослідженням творчості Олдоса Хакслі займалися В. Кучер «Поетика роману-антиутопії в рецепції сучасного літературознавства» (2013), «Символічне значення закритого топосу в романах-антиутопіях першої половини ХХ століття» (2011), І. Слоневська І. «Інтертекстуальний діалог у дискурсі антиутопії ХХ ст.: О. Хакслі «О дивний новий світ» – М. Уельбек «Елементарні частки» (2015), Н. Дмитренко «Між

тоталітарним пеклом та споживацьким раєм. Роман-антиутопія Олдоса Хакслі «Прекрасний новий світ» (2016), О. Голубєв О. П. «Реалізація прийому симулякра в романі О. Гакслі «Brave new world» («Прекрасний новий світ»))» (2016), І. Девдюк «Проблема свободи в антиутопічному дискурсі романів «Сонячна машина» В. Винниченка і «Прекрасний новий світ» О. Гакслі» (2018), О. Бандровська «Технології замість гільотини: влада і людина в романі Олдоса Гакслі «Чудовий новий світ» (2012).

Книга «Прекрасний новий світ» була задумана як сатиричний роман про майбутнє, про результати можливих біологічних відкриттів в умовах встановлення наукової диктатури, де життя замінить наркотичне бездумне існування. Політична структура такого держави мислиться як жорстка кастова ієрархія. Економічна структура обов'язковою умовою життя стверджувала відсутність приватної власності. Особисте життя відсутнє, втрачена сім'я, введено штучне розмноження. Людина перетворена на тварину і виконує запрограмовані функції, вона не є вільною [Биковська].

3.2 Стилiстичні прийоми та засоби виразності у романі-антиутопії

“Прекрасний новий світ”

Epithet (Епітети)

Епітет — це слово чи словосполучення, завдяки особливій функції в тексті, допомагає слову набути нового значення або сенсового відтінку, підкреслює характерну рису, визначальну якість певного предмета або явища, збагачує мову новим емоційним сенсом, додає до тексту певної мальовничості та насиченості. Нами було обрано та проаналізовано епітети у кількості – 77 ФО. Вони становлять найбільшу групу експресивних засобів у романі-антиутопії “Прекрасний новий світ”. Важливо відмітити, що автор використовує багато ФО із компонентом *silence*. Наприклад - *Negative silence, Awkward silence, thunderous silence, a most welcome silence*. На нашу думку цим автор підкреслює самотність головних героїв.

Також нами було відібрано фразеологізми із компонентом twilight. Наприклад - thickening twilight, drowning twilight of the well, the twilight of his own habitual stupor, crimson twilight. Цим автор підкреслює яким темним є світ для героїв твору.

Цілому слід зазначити, що більшість епітетів мають негативний або нейтральний окрас, що створює відповідне враження на читача як англійською так і українською мовами. Також важливим є відмітити, що у творі присутні також парні епітети, їх ще називають two – step epithets - in that beautiful ringing voice; endless isolating pain; harsh thin light і т.д.

Яскравими прикладами епітетів на наш погляд можна вважати наступні:

1) *'But it's horrible,' said Lenina, shrinking back from the window. She was appalled by the rushing emptiness of the night, by the black foam-flecked water heaving beneath them, by the pale face of the moon, so haggard and distracted among the hastening clouds. 'Let's turn on the radio. Quick!' She reached for the dialling knob on the dash-board and turned it at random*[53, с. 30].

2) *The sun went down, the moon rose. He went with the others. Men were standing, dark, at the entrance to the kiva; the ladder went down into the **red lighted depths***[53, с. 110].

1) squat grey building - Присадкуватий сірий будинок

2) harsh thin light - блищало холодне світло

3) pale corpse -coloured rubber - блідо-мертвецького кольору

4) absent – minded, soliloquizing hum of whistle - неуважливий монолог шуму й свисту

5) rare privilege - Це був рідкісний привілей.

6) zealous students - найстаранніші студенти

7) exceptional cases - виняткових випадках

8) old viviparous days - старі живородні дні

9) harmonious bustle and ordered activity - кипіла дружна, злагоджена робота

10) thickening twilight - густі сутінки

crimson twilight - малинових сутінках, cinematographic twilight – У кінематографічних сутінках

11) a most welcome silence - омріяна тиша

uneasy silence, eye – avoiding silence - Бентежна тиша; знічену тишу.

Negative silence - заперечна мовчанка

Awkward silence - Зависла незручна мовчанка

thunderous silence - громове заніміння

absolute silence - загрозлива тиша

“As far back as I can remember”. John frowned. There was a long silence - — Від перших спогадів... — Джон насупився. Довго мовчав, пригадуючи

profound silence - повна тиша

outraged silence -приголомшливу тишу

there was a general silence - запала могильна тиша

there was a moment's silence - Зробилося тихо

abject silence - примусив його зіщулитися

12) economically sounded reason - економічно здоровий резон

13) beastly colour - бридкому кольорі

14) murmur of bees and helicopters - гудіння бджіл і гелікоптерів

15) amazing truth - вражаючі відомості

16) anxious glance - занепокоєний погляд

17) an understerilized prison - Антисанітарія справжньої тюрми is what does house mean to her

18) rabbit hole - кролячу нору

19) invisible listener - невидимого слухача

20) endless isolating pain - безконечний ізолюючий від людей біль

21) a wave of his hand - широким помахом руки

22) excessive casualness - вдавано-недбалим тоном

23) untiring whisper - невтомний шепіт

24) by some unlucky chance - з'явиться віддушина

25) deliciously significant smile - чарівно й багатозначно посміхнулася

26) sympathetic understanding - сердечно й розуміюче

27) table - topped buildings - будови з рівними, як стіл, дахами

- 28) huge flashy clouds - величезні пухнасті хмари
- 29) circular mist - невиразним кругом
circular procession of dancers - Витанцьовуючи, вони пішли кружком
- 30) chronic fear - Хронічний страх
- 31) bureaux of propaganda - відділами пропаганди
- 32) indefatigable lover - невтомний коханець
- 33) delightful promise - заманливим запрошенням
- 34) a great pool of darkness - великий налитий темрявою затон
- 35) Henry spoke with a happy pride - Генрі говорив із задоволенням і гордістю
- 36) a sudden explosive sunrise - вибух сходу сонця
- 37) the solidarity circle - Круг Солідарності
- 38) invisible stairs - невидимий поріг
- 39) miserably isolated - принизливо ізольований
- 40) unreplenished emptiness – спустошений
- 41) hopelessly old-fashioned - безнадійно старомодний
- 42) pretty harmless - шкоди не завдасть
- 43) hastening clouds - серед хмар, які бігли небом
- 44) she protested in a voice of amazed distress - запротестувала вона вражено й болісно
- 45) gloomy sentiments - немає проблем
- 46) the pale face of the moon - бліде виснажене лице місяця
- 47) a nervous little laugh - одвела очі з нервово видавленою усмішкою
- 48) in a small tired voice - тихим стомленим голосом
- 49) red moon – faced - червонопикий
- 50) extinct languages - вимерлі мови
- 51) theoretical courage - позірної відваги
- 52) a bird's eye view - Зранку — обліт
- 53) the violet depth of canyon - в синій глибині каньйонів
- 54) strait of lion-coloured dust - у протоці світло-рудого порошу
- 55) windless air - безвітряне небо

- 56) a grimace of disgust - гримасу огиди
- 57) old creature's age - старого створіння
- 58) underground chambers - дахи підземних палат
- 59) from the lower darkness - з темряви, the lower world - до підземного світу
- 60) solidarity services - на сходках єднання
- 61) a great yell - Могутнім криком
- 62) into a panic of hurrying notes - в поспішному тривожному темпі
- 63) beastly savages - Паскудні дикуни!
- 64) red lightened depth - червоно освітлені глибини
- 65) a painful duty - Болісний обов'язок
- 66) "I was quite agreeably surprised" - я приємно здивована
- 67) unsavory reputation - огидною репутацією
- 68) unwonted melancholy - з затьмареними незвичним сумом
- 69) dreadful emptiness - почуття жахливої порожнечі
- 70) in that beautiful ringing voice - красивим дзвінким голосом
- 71) turned out to be the moment of his greatest humiliation - перетворилося на його найбільше приниження
- 72) a murmur of satisfaction - неголосним, задоволеним гуготінням, an angry murmur - Натовп сердито загув
- 73) nauseous ugliness of the nightmare - нудотну потворність кошмару
- 74) the voice of reason - Голос Розуму, the voice of good feeling - Голос Добросердя
- 75) more hopeless misery - в ще глибшій безнадії
- 76) and unclicking the drawer in which he kept his mouse – eaten book, he opened and read - відімкнувши шухляду, вийняв обгризену мишами книжку, розкрив її й почав читати
- 77) the reality of this real London - з дійсністю, з реальним Лондоном

Metaphor (Метафора)

Метафора - художній засіб, який полягає у перенесенні ознак одного предмета чи явища на інший на основі їхньої схожості. У кількості 43 одиниць нами було обрано та проаналізовано метафору – другою за вживаністю групу ФО у творі. Втім,

слід зазначити що метафора має як позитивний так і негативний окрас. Наприклад такі ФО - the universe of her dreams; the flower of the present rosily blossomed створюють ліричну атмосферу, а такі фраземи, як was encourage by the view of emptiness; in a chorus of a loud disbelieve -мають нейтральний окрас. Проаналізувавши обрані нами ФО можна зробити висновок, що метафори мають більше позитивний окрас. Подальший аналіз показує, що автор використовує багато виразів із такими компонентами, як tropical, expression, drums і т.д, щодозволяє зробити висновок про те, що цим автор підкреслює обрану ним атмосферу твору. Наведемо приклади таких ФО - It was the Helmholtz of daily life who forgot and forgave, not the Helmholtz of a half – gramme; holiday the professor of feelings in the college of emotional; soma played none of these unpleasant tricks. Наведені фразеологічні сполучення характерні тільки для цього роману – антиутопії.

Яскравими прикладами метафори можна вважати:

1) *'There's the Red Rocket,' said Henry, 'just come in from New York.'* Looking at his watch, *'Seven minutes behind time,' he added, and shook his head. 'These Atlantic services-
-they're really scandalously unpunctual.'*

He took his foot off the accelerator. The humming of the screws overhead dropped an octave and a half, back through wasp and hornet to bumble-bee, to cockchafer, to stag-beetle. [nghjjjhjhjhjh]

2) *Obediently, with all the others, Lenina and Henry left the building. **The depressing stars had travelled quite some way across the heavens.** But though the separating screen of the sky-signs had now to a great extent dissolved, the two young people still retained their happy ignorance of the night. [jgkjkkgkkgkkgk]*

1) in this year of stability - ери стабільності

2) the temperature was still tropical - Температура все ще була тропічна

Tropical sunshine - Проміння тропічного сонця

3) shouted in his triumph - тріумфуючи, майже кричав

4) Fanny nodded her sympathy and understanding - Фенні підтакнула співчутливо й розуміюче

5) melancholy face - сумне обличчя

6) in a chorus of a loud disbelieve - з недовірою зойкнули студенти

7) joyfully awakened from a dark annihilating stupor- пробудився від глухого мертвотного отупіння

8) his face wore an expression of pain - На його обличчі відбилося страждання.

but there was an expression of pain in Bernard's eyes - але в очах його був біль

9) These Atlantic services – they're scandalously unpunctual - Ці атлантичні маршрути скандально непунктуальні

10) which in turn increased his sense of being alien an alone - А це, в свою чергу, підсилювало його відчуття відчуженості й самотності

11) the college of emotional engineering - Інститут технології почуттів

12) words can be like X- rays, if you use them properly – they'll go through anything - Слова можуть бути всепроникаючі, як рентгенівське проміння, коли їх вживати як слід

13) depressive stars had travelled quite some way across the heavens - Гнітюче далекі зорі уже значно перемістилися на небі

14) "I drink to the Greater Being" was now the formula - Тоді була формула: "Я п'ю за Вищу Істоту"

15) a wonderful, mysterious, supernatural Voice spoke from above their heads - чудесний, таємничий надприродний Голос пролунав над їхніми головами.

16) a bright treasure of sleep – taught wisdom - світлі скарби премудрості

17) the weather had taken a change for the worse - Погода погіршала

18) she repeated and smiled for all the puzzled anxiety in her eyes - повторила вона і крізь тривогу усміхнулася

19) the words seem to touch a spring in her mind - Ці слова, здавалося, заторкували якусь струну в її душі

20) of the most extraordinary presence of mind - зберігати у скруті присутність духу

21) the flower of the present rosily blossomed - а рожево розквітла квітка теперішності

22) Suddenly it was as though the whole air had come alive and were pulsing, pulsing with the indefatigable movement of blood - Негадано повітря ожило, запульсувало, ніби від ритмічного невтомного руху крові

23) her eyes were wide with horror and amazement - з жаху й подиву широко розплющивши очі

24) he asked in a voice that trembled with emotions - запитав тремтячим від хвилювання ГОЛОСОМ

25) It's like living with lunatics - Живеш як із ненормальними

26) who made a great fog by thinking in the night, and then made the whole world out of the fog - що самою думкою створив за ніч цілий світ із Туману

27) of Earth Mother and Sky Father - про Землю-Матір і Небо-Батька

28) like the drums at the summer dances - як барабани на літніх танцях

these words like drums and singing and magic - слова, як барабани, спів і заклинання

29) the sun went down, the moon rose - Зайшло сонце, зійшов місяць

30) he had discovered Time and Death and God - Йому відкрився Час, Смерть, Бог

31) the words awoke a plaintive echo in Bernard's mind - Ці Джонові слова журливою луною відгукнулися в Бернардовім серці

32) soma played none of these unpleasant tricks - Сома не викидала таких коників

33) where the music of the radio was a labyrinth of sonorous music - радіомузика ставала лабіринтом дзвінких тонів

34) the dancing images of the television box - де телевізійні образи, що кружляли в танці

35) the professor of feelings in the college of emotional engineering - професор стереоконтактних фільмів з факультету емоційної інженерії

36) the newly – unbottled babes uttered their first yell of horror and amazement - нововипущені немовлята видавали свій перший крик жаху й здивування

37) Bernard, by this time, was fast asleep and smiling at the private paradise of his dreams. Smiling, smiling - Берnard на цей час уже міцно спав і посміхався до своїх райських снів. Посміхався, посміхався...

38) his insomnia had not been fruitless - безсоння не було безплідним

39) It was the Helmholtz of daily life who forgot and forgave, not the Helmholtz of a half – gramme holiday - Це був Гельмгольц повсякденний, що вмів забувати й пробачати, а не Гельмгольц, задурманений сомою

40) was encourage by the view of emptiness - в кімнаті порожньо

41) the air was continuously alive with gay synthetic melodies - Постійно звучали синтетичні мелодії

42) the beautiful memories refused to rise - Любі спогади вперто відмовлялися оживати

43) the universe of her dreams - зміщені образи з її сновидінь

Repetition (Повторення)

Повторення - стилістична фігура мови, яка складається з повторення звуків, слів, морфем, синонімів або синтаксичних конструкцій в умовах достатньої тісноти ряду, тобто, досить близько, щоб бути помітними читачу. У нашому дослідженні також присутні повторення у кількості – 13 одиниць. Вони створюють ефект бумерангу та підкреслюють увагу читача на ті події, які за допомогою повторення підкреслив автор. У творі присутні різні види повтору, наприклад анафора - I shall begin at the beginning; Surprised by his surprise, Bernard nodded так і вигадані автором або авторські - The more stiches, the less riches; A gramme is better than a damn.

1) I shall begin at the beginning - Я почну спочатку

2) were suddenly chilled chilled and checked - Потім перевіряють

3) twittering of pleasure - попискували від утіхи

4) shrilled and ever shrilled, a siren shrieked - Пронизливо і дедалі різкіше заревли сирени.

5) The more stiches, the less riches - Чим більше латок, тим менший достаток, чим більше латок

6) “Go down”, it said, “go down”. Floor Eighteen. Go down, go down. Floor Eighteen. Go down, go...” - Спускайся вниз, спускайся вниз. На вісімнадцятий поверх. Спускайся вниз. На вісімнадцятий поверх. Спускайся...

7) I do do hate in here - Я все тут так ненавиджу

8) Surprised by his surprise, Bernard nodded - Здивований Директорівим здивуванням, Бернارد кивнув

9) A gramme is better than a damn - Краще грам І не знати драм!

10) a civilized face. Yes, and civilized clothes. - Стільки літ не бачити цивілізованого обличчя! Цивілізованого одягу!

11) drop drop drop - Кап, кап, кап

12) not a sight of life, not a sound - Ані звуку чи ознаки життя

13) the whooping and the roaring renewed themselves - Регіт і гикання неугавно вибухали знову.

Hyperbole (Гіпербола)

Гіпербола - художній зворот очевидного і навмисного перебільшення для посилення та підкреслення думки. Гіпербола, обрана у кількості 3, виконує свою функцію – вона підкреслює і надає нового значення важливим для автора речам.

1) horribly uncomfortable - знітився й почав заїкатись.

2) there was a shower of stones - посипався град каміння

3) It was an enormous comfort to have his friend again - велика втіха — знову мати друга

Personification (Уособлення)

Уособлення - вид метафори — вираз, що дає уявлення про яке-небудь поняття або явище шляхом зображення його у вигляді живої особи і наділеного її властивостями. Персоніфікація допомагає автору оживити неістотні речі та надати їм нового значення. У нашому випадку, вона присутня у кількості – 3 ФО.

1) horse's mouth - Прямо з уст правдороба

2) a murmur of astonishment - гомін здивування

3) Anger suddenly boiled up in him - Він закипів гнівом

Усі інші фраземи представлені у кількості – 2.

Litotes (Лігота)

Лігота - троп, різновид метонімії (протилежний за значенням гіперболі), в якому міститься художнє зменшування величини, сили, значення зображуваного предмета чи явища.

- 1) lighter than air - легший за повітря
- 2) without the smallest success - без найменшого успіху

Simile (Порівняння)

Порівняння - троп, який полягає у поясненні одного предмета через інший, подібний до нього, за допомогою компаративної зв'язки, тобто єднальних сполучників: як, мов, немов, наче, буцім, ніби та інші.

- 1) his voice was a trumpet - Його голос гучав мов сурма
- 2) he was as pale as paper - він сплотнів

Ellipsis (Єліпс)

Єліпс - як стилістична фігура у літературі полягає в опущенні певного члена речення чи словосполучення, які легко відновлюються за змістом поетичного мовлення.

- 1) "Able," – was the verdict of his superiors - Здібний хлопець, — говорили про нього зверхники
- 2) "But then what....?" - Але чим же тоді?

Antonomasia (Антономазія)

Антономазія - називається різновид метонімії, побудованої на вживанні власного імені замість загального чи навпаки. Стилiстичний засiб оцiнної експресiї, що досягається заміною власної назви описовим зворотом.

- 1) from the Other Place, outside the Reservation - з Іншого Місця, з-поза Резервації
- 2) For all the time he was seeing himself as Romeo and Lenina as Juliet - Читав пристрасно, з тремом у голосі, бо ж у Ромео бачив себе, а в Джульєтті — Леніну

Inversion (Інверсія)

Інверсія - одна із стилістичних фігур поетичного мовлення, яка полягає в незвичному розташуванні слів у реченні з очевидним порушенням синтаксичної конструкції задля емоційно-сміслового увиразнення певного вислову.

- 1) What are you to answer? - Ну, що ти йому скажеш?

3.3 Схожість та різноманіття стилістичних прийомів фразеологічними одиницями у романах – антиутопіях Дж. Оруелла “1984” та О. Гакслі “Прекрасний новий світ”

Концепт свободи є одним із основоположних для філософсько-літературного дискурсу. Він має широке та різнобічне трактування залежно від етапу розвитку гуманітарних вчень. Досі це питання викликає багато дискусій у наукових спільнотах. Важливим аспектом дискусій стала проблема свободи та необхідності. У вирішенні цього питання виокремилось декілька протилежних підходів, які сформувалися в процесі розвитку філософських вчень.

Для теми нашого дослідження найбільш актуальними можна вважати розуміння свободи як відсутності політичного гноблення, утисків та обмежень у житті соціуму, а також життя з можливостями поводитися так, як хочеться, без заборон. Доречним буде і філософське розуміння свободи. Враховуюче це ми будемо досліджувати два обраних нами твори.

Проаналізувавши обрані нами для дослідження фраземи ми дійшли висновку, що вони мають як і спільні риси, так і відмінні. Обидва автори описують світ, у якому свобода це щось нове для суспільства, і мир найчастіше недосяжний.

Цікаво, що «мірилом людяності» і у Хакслі, і у Оруелла - стає Шекспір. Для Уїнстона, що живе в суспільстві «двозначності», регулярно перекроює історію (що, загалом, не так уже й далеко від наших поглядів на минуле, з невеликою корекцією), - Шекспір є частиною старого, забутого світу, де цінністю міг бути чоловік, а не його функція в суспільстві. Для Дикона, вихованого в одному світі, а живе в іншому - Шекспір залишається острівцем духовності, чогось справжнього, великого, того життя, що їхній зміст не в задоволенні, а в творчості і пізнанні - або в Бога. У Оруелла це конфлікт між свободою особистості і державною машиною; у Хакслі - між культурою і цивілізацією. Про це свідчать такі фраземи як: *For all the time he was seeing himself as Romeo and Lenina as Juliet* у Гакслі.

Для аналізу та порівняння нами було обрано фразеологізми із антиутопії Дж. Оруела та О. Гакслі із таким компонентом як: *whisper, dream, reason, time, present,*

world, alive тому що на нашу думку вони допоможуть нам як найкраще прослідити схожість та різноманітність обраних нами концептів у творах.

Таким чином: **untiring whisper - low whisper** показує що для героїв твору Гакслі шипіт символізує щось нескінченне, а для герою твору Оруела це символізує те, що він не має праву голосу.

The universe of her dreams - characteristic dream scenery. Ці дві ФО свідчать про те, що герої обох мають щось спільне - вони мріють про нове життя, краще та як у їх уявленні.

If not the only reason to remaining alive - economically sounded reason. Доки Вінстон шукає причину щоб залишитися у цьому світі та реальності яку він бачить кожного дня, персонажи іншого твору спокійно живуть у розвиненому світі.

He had discovered Time and Death and God - to a time when thought is free. Компонент *time* вказує на те, що герої творів герої твору “Прекрасний новий світ” таки змогли пристосуватися до реалій, у яких вони живуть, а герой твору “1984” все ще мріє про це.

Endless present - the flower of the present rosily blossomed. Проаналізувавши ці дві фраземи ми побачили, що поки один герой намагається знайти щось радісне роблячи повсякденні справи, герой іншого твору радіє життю. Обидва письменники використовували епітети та метафору для щоб підкреслити це.

World look cold - who made a great fog by thinking in the night, and then made the whole world out of the fog. Компонент *world* у фраземах показує, що світ для героїв творів виглядає туманним та холодним. Для них є майже неможливим знайти щось добре у реаліях у яких вони живуть. Це показує що в них є щось спільне.

It was like a foretaste of death, like being in a little less alive - Suddenly it was as though the whole air had come alive and were pulsing, pulsing with the indefatigable movement of blood. Як бачимо з прикладу, відчуття того, що вони живі було трішки різним для обох персонажів. Вінстон відчував себе майже мертвим, він не бачив різниці, а для героя іншого твору це відчуття було більш реальним та приємним, він міг це відчути та насолодитися цим. Це ще раз вказує на відмінності у світовідчуттях головних героїв творів.

Як і в романі «Прекрасний новий світ» Олдоса Хакслі, так і в «1984» Джорджа Оруела ми бачимо культ особистості. В «1984» це Великий Брат. Це абстрактний образ. Він – одноосібний лідер держави та партії Інґсоц, його портрети можна побачити усюди, але насправді невідомо, чи існує він насправді. Проте в кінці твору ми можемо побачити, що Великий Брат – це лише уособлення партії. За допомогою вислову «Великий Брат наглядає за тобою» можемо говорити про тотальний контроль, який здійснює партія.

Абсурдність державного укладу ми бачимо і в тотальному контролі над інтимною сферою, сім'єю, дітонародженням. Єдиною метою шлюбів було народження дитини, яка у майбутньому використовувалась б Партією у своїх цілях. (у “1984”).

Як і в Олдоса Хакслі, бачимо заперечення духовності. Історія кожен день переписується, легко змінюються цифри, імена, факти. Історія переписувалася стільки разів, скільки це було потрібно Партії. Те, що було насправді, нікого не хвилювало.

Письменник акцентує увагу на тому, що в умовах тоталітарного режиму людина втрачає свободу, втрачає право на власні думки, почуття. Особистість не є вільною, оскільки зазнає маніпулювань, вона позбавлена власної волі, є слабкою та керованою. Прояв інакомислення просто неможливий – людина безсила перед системою.

Відтак, можна впевнено стверджувати, що світ зображений Олдосом Гакслі є більш позитивний ніж у Джорджа Оруєлла. Для Вінстона свобода це щось дуже уявне та майже неіснуюче, тим часом герой іншого твору хоча і частково, але відчуває її.

Отже, варіанти суспільного устрою, змальовані в романах-антиутопіях Джорджа Оруела та Олдоса Хакслі, передбачають незначність людини та абсолютизм влади, яка керується антигуманними ідеологічними концепціями, що заперечують будь-які прояви волі людини. Письменники довели, що нормальне існування людини в такій державі є неможливим.

На нашу думку, фраземи використані Олдосом Гакслі є більш яскравішими та експресивними ніж у Джорджа Оруєлла, але слід зазначити, що у «1984» вони більше підкреслюють реалії та відсутність свободи для головного героя.

У додатках № 3,4 представлено наочний матеріал відсоткового співвідношення використаних ФО Дж. Оруєлом та О. Гакслі.

У додатках № 5, 6 представлено еквіваленти обраних нами для аналізу ФО українською мовою в алфавітному порядку.

Висновки до розділу III

У третьому розділі дипломної роботи ми розглянули та дослідили фраземи у кількості 150 одиниць із компонентом миру і свободи у романі – антиутопії О. Гакслі “Прекрасний новий світ” та розглянули особливості творчості автора. Нами також було досліджено схожість та різноманіття стилістичних прийомів фразеологічними одиницями у романах – антиутопіях Дж. Оруелла “1984” та О. Гакслі “Прекрасний новий світ”.

При вирішенні завдань роботи нами було розглянуто та проаналізовано засоби вираження свободи і миру у романі – антиутопії “Прекрасний новий світ” в контексті англійської та української мов, досліджено та систематизовано фразеологізми та їх забарвленість.

Результати здійсненого аналізу дозволяють зробити висновок про те, що як у романі – антиутопії Дж. Оруела, у “Прекрасний новий світ” найбільшу групу ФО становлять епітети та метафори. Також ми розглянули такі групи як: гіпербола, порівняння, повторення та інші. У додатку 2 та 4 представлено наочний матеріал до третього розділу роботи.

Отже, виконаний аналіз підтверджує, що усі обрані нами фразеологічні одиниці надають мовленню героїв експресивності та створюють свою унікальну атмосферу для читача та властиву романам – антиутопіям. Деякі з них є персоналізованими, тобто вигадані автором саме для цього твору.

Можна впевнено стверджувати, що більшість фразеологізмів мають негативний або нейтральний окрас, що має на меті справити враження на читача.

У нашому дослідженні ми з'ясували, що деякі ФО можна одразу віднести до декількох категорій, наприклад - *Reality for Benito was always sunny* - Для Беніто дійсність завжди була радісною - можна розглянути з одного боку як персоніфікацію, а з іншого, як метафору.

У висновку відзначимо, що порівнявши обрані нами твори, можна стверджувати про те, що мир і свобода у цих романах зображені по різному, але мають між собою дещо спільне – герої в обох творах хочуть змінити своє життя.

Отже, концепт свободи в антиутопіях реалізується через опозиційні пари внутрішня/зовнішня свобода, свобода/необхідність. Саме вони і визначають те, як розвивається у творі конфлікт між особистістю та суспільством. Через внутрішній світ героїв, їхні емоції та переживання, ми можемо спостерігати світоглядні позиції Олдоса Гакслі. Свобода мислиться як необхідна умова буття кожної людини. Споживацька філософія, прогрес у розвитку науки та техніки, – це те, за допомогою чого нівелюється людська індивідуальність, те, завдяки чому держава обмежує свободу людини.

Перспективним видається більш детальне вивчення обраної теми у порівняльному аспекті з іншими романами – антиутопіями та із порівнянням на інші мов.

ВИСНОВКИ

Фразеологія як наука продовжує розвиватися і привертати увагу все ширшого кола дослідників. Постають нові проблеми, уточнюються або ж по - новому висвітлюються питання, що досліджувалися досі. Серед мовознавців немає одностайності щодо визначення центральної одиниці предмета, його природи, значення тощо. Деякі аспекти та питання залишаються недостатньо вивченими, як, наприклад: зіставне дослідження фразеології, фразоутворення, фразеологія і контекст, перекладознавчі рівні фразеології. Наукові досягнення у сфері фразеології окремих мов дають підставу увиразнювати у ній наявність різних універсалій, а звідси постає можливість виділити явища загальної фразеології. Таким чином, все це – складові фразеології не лише як науки, але й як навчальної дисципліни.

Серед праць дослідників немає чіткої класифікації ФО, але загальноприйнятою є класифікація яку розробив В. Виноградов, та яка була розширена та доповнена іншими вченими – фразеологами. Крім того у кваліфікаційній роботі ми розглянули класифікація на прикладі української та англійської мов запропоновані різними дослідниками. Отже, наведені класифікації дають змогу виокремити спільні та відмінні риси серед фразеологічних одиниць, розподілених за певними критеріями.

Стосовно семантичної сполучуваності компонентів, то ми будемо дотримуватися думки більшості науковців і фразеологічні зрощення та єдності розглядатимемо під спільним поняттям ідіома., оскільки чіткої межі розмежування між ними немає. Прислів'я та приказки ми також будемо відносити до фразеології, оскільки розглядатимемо цю галузь лінгвістичної науки в широкому значенні. Усі фразеологічні одиниці, розподілені за структурним принципом, можна умовно класифікувати на дві групи: утворені за моделлю словосполучення; стійкі фрази, які мають будову простого або складного речення. Поєднання повнозначного слова з одним або кількома службовими словами також будуть зараховуватися нами до фразеологічних одиниць.

Підбиваючи підсумки досліджень і аналізу, можемо відзначити що фразеологізми мають інтернаціональний та національний характер. Інтернаціональні притаманні

багатомовам та мають однаковий сенс, а національні репрезентують світогляд якогось певного народу.

Також нами було розроблено класифікацій засобів виразності та стилістичних прийомів які ми досліджували у нашій кваліфікаційній роботі. Нами було поділено засоби виразності на стежки (епітети, метафори, порівняння, уособлення та інші) та фігури мови (анафора, епіфора і т. д), наведено приклади.

Письменники Олдос Хакслі та Джордж Оруел – знакові постаті для літератури ХХ ст. Дослідженню їх творів присвячено багато праць, критики справедливо вважають цих авторів класиками жанру антиутопії. Їхні романи- антиутопії «Прекрасний новий світ» та «1984» залишили значний відбиток у світовій літературі. Обидва письменника у свої творах зображують жахи тоталітарної системи та її наслідки для людства. Вони висвітлювали питання небезпеки для людської особистості ідеологічних рамок та догм, технологічного прогресу, а також те, як це все деформує свідомість людини, дегуманізує людство.

Проаналізувавши ФО із обраних нами романів–антиутопій (у кількості 300 одиниць) ми дійшли висновку, що для досягнення експресивності, авторами найчастіше було використано епітети та метафору. Також присутні у дослідженні персоніфікація, повторення, перебільшення та інші. Обидва твори та автори мають щось спільне та відмінне, але в обох творах герої не мають можливості свободи слова та вибору. Світ для них репрезентує щось темне та нещасне, вони мають велике бажання покинути його.

Життя для них є сірим та передбачуваним. Дж. Оруелл зобразив світ, у якому історія переписується кожного дня, у таких умовах дуже важко зрозуміти, що є правда, а що ні тоді як Олдос Гакслі навпаки, зобразив світ, де все відомо.

Можна із впевненістю сказати, що дана тема дослідження потребує більшого дослідження, однак, спираючись на поставлені завдання, вдалося розкрити та максимально дослідити тему. Вже зараз ми дійшли висновку, що фраземи, використані Олдосом Гакслі є більш яскравішими та експресивними, тоді як в Дж. Оруелла вони більш авторські. Отримані знання стануть істотною підмогою в

розумінні функціонування фразеології та зможуть бути використані у подальшому для занять зі світової літератури зі здобувачами вищої освіти, філологами.

На базі отриманих знань були систематизовані використані у романах-антиутопіях «1984» та «Прекрасний новий світ» фразеологізми за їх забарвленістю та виявлені найяскравіші з них. Визначено принципи використання ФО у романах-антиутопіях Дж. Оруелла та О. Гакслі зокрема в англійській та українській мовах та праналізовано їх еквіваленти у перекладі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Авксентьев Л. Сучасна українська мова. Фразеологія / Л. Авксентьев. – Харків: Вища Школа, 1988. – 134 с.
2. Алефіренко М. Теоретичні питання фразеології / М. Алефіренко. – Харків: Вища Школа, 1981. – 135 с.
3. Амиркулова Н. А. Некоторые проблемы фразеології / Н. А. Амиркулова. // Вестник науки и образования. – 2020. – №10. – С. 4.
4. Амосова Н. Н. Основы английской фразеологии / Н. Н. Амосова. – Л. : Изд-во Ленингр. ун-та, 1963. – 208 с.
5. Бабіч Н. Фразеологія української мови / Н. Бабіч. – Чернівці: Навчальний посібник, 1971. – 214 с.
6. Бабкін А. М. Російська фразеологія, її розвиток / А. М. Бабкін. – Москва: Ліброком, 2009. – 264 с.
7. Баран Я. Теоретичні основи Фразеології / Я. Баран, М. Зимомря. – Ужгород: Ужгород, 1999. – 91 с.
8. Білецький А. О. Про мову і мовознавство / А. О. Білецький. – Київ: АртЕк, 1996. – 222 с.
9. Виноградов В. В. Вибрані праці. Лексикологія та лексикографія / В. В. Виноградов. – Москва: Наука, 1977. – 312 с.
10. Виноградов В. С. Введение в переводоведение (общие и лексические вопросы) / В. С. Виноградов. – М.: Издательство института общего среднего образования РАО, 2001. – 224 с.
11. Вотинова Д. О. Фантастичні елементи у картині світу роману - антиутопії "Прекрасний новий світ" Олдоса Гакслі та особливості їх перекладу українською мовою / Д. О. Вотинова. // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2016. – №23. – С. 3.
12. Грижак Л. М. Повтор, як засіб створення емоційної вираженості / Л. М. Грижак, А. В. Приймаченко. // 2. – 2017. – №27. – С. 31.

13. Денисова А. С. Проблема дослідження класифікацій фразеологічних одиниць у лінгвістиці / А. С. Денисова. // Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. – 2015. – №6. – С. 9.
14. Єфімов Л. П. Стилїстика англійської мови і дискурсивний аналіз. Учбово-методичний посібник / Л. П. Єфімов, О. А. Ясінецька. – Вінниця: Нова Книга, 2004. – 240 с.
15. Жуков В. П. Семантика фразеологічних зворотів / В. П. Жуков. – Москва: Просвіта, 1978. – 158 с.
16. Зеленько А. С. Загальне мовознавство / А. С. Зеленько. – Київ: Знання, 2010. – 192 с.
17. Зорівчак Р. П. Фразеологічна одиниця як перекладознавча категорія. – Львів : Вища школа, Вид-во при Львівському університеті, 1983. – 160 с.
18. Класифікація фразеологізмів [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу:
19. http://pidruchniki.com/1016031648103/dokumentoznavstvo/klasifikatsiya_frazeologizmiv
20. Комар Л. Фразеологія як наука та предмет її дослідження / Л. Комар. // Молодь і ринок. – 2011. – №3. – С. 5.
21. Копыленко М. М. Очерки по общей фразеологии (проблемы, методы, опыты) / М. М. Копыленко, З. Д. Попова. – Изд-во Воронежского ун-та, 1978. – 144 с.
22. 13. Кочерган М.П. Загальна мовознавство : підручник / М.П. Кочерган. – К.: Академія, 2003. – 464 с.
23. Кочерган М. П. Вступ до мовознавства: Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих закладів освіти. – К. : Видавничий центр “Академія”, 2000. – 368 с.
24. 12. Кунін А. В. Курс фразеології сучасної англійської мови / А. В. Кунін. – Дубна: Фенікс, 2005. – 446 с.
25. Куницька І. А. Травматичний дискурс атиутопії / І. А. Куницька. // Київський національний лінгвістичний університет. – 2015. – №12. – С. 13.

26. Кухаренко В. А. Практикум з стилістики англійської мови: Підручник / Валерія Андріївна Кухаренко. – Вінниця: Нова Книга, 2000. – 160 с.
- 27.13. Лисиченко Л. Лексикологія сучасної української мови. Семантична структура слова. – Х., Вища школа. – 1977. – 113 с.
28. Мойсенко Л. А. Теоретико - методологічні засади досліджень фразеологічних одиниць / Л. А. Мойсенко. // Наукові записки. Серія “Філологічна”. – 2013. – №34. – С. 4.
29. Молотков А. Основи фразеології російської мови / А. Молотков. – Ленінград: Наука, 1977. – 282 с.
30. Орвелл Дж. 1984 / пер. з англ. Віктор Шовкун ; Київ : Видавництво Жупанського, 2015. 312 с.
- 31.15. Поліванов Е. Д. Фразеологія сучасної російської мови / Е. Д. Поліванов. – Москва: Наука, 1928. – 314 с.
32. Пономарів О. Д. Сучасна українська мова / О. Д. Пономарів, В. В. Різун, Л. Ю. Шевченко. – Київ: Либідь, 2008. – 488 с. – (№ 4).
33. Потебня О. А. Записки з російської граматики / О. А. Потебня. – Москва: Міністерство освіти РСФСР, 1958. – 536 с.
34. Селіванова О.О. Нариси з української фразеології (психокогнітивний та етнокультурний аспекти). – Київ-Черкаси, 2004;
35. Семчинський С. В. Загальне мовознавство. – К. : “Око”, 1996. – 416 с
36. Скрипник Л. Г. Фразеологія української мови / Л.Г.Скрипник. – К. : Наук. думка, 1973. – 278 с.
37. Скрипник Л. Г. Фразеологія української мови / Л.Г.Скрипник. – К. :Наук. думка, 1973. – 278 с.
38. Соболевська О. Українські фраземи й особливості їх творення / О. Соболевська. // Малий видавничий центр. – 2014. – С. 44.
39. Сучасна лінгвістика. Напрями та проблеми / О. О.Селіванова, Г. Ю. Богданович, А. П. Загнітко, І. М. Колегаєва. – Полтава: Довкілля, 2008. – 711 с.
40. Телія В. Н. Російська фразеологія. Семантичний аспект / В. Н. Телія. – Москва: Наука, 1996. – 284 с.

41. Ужченко В. Д. Народження і питання фразеологізму / В. Д. Ужченко. – Київ: Радянська школа, 1988. – 280 с.
42. Ужченко В. Д. Фразеологія сучасної української мови : навч. посіб. / В. Д. Ужченко, Д. В. Ужченко. – К. : Знання, 2007. – 494 с.
- 43.26) Ужченко В., Авксентьев Л. Українська фразеологія: Навчальний посібник для студентів філологічного факультету університетів. – Х.: Основа, 1990. – 167 с.
44. Ужченко В.Д. Українська фразеологія / В.Д.Ужченко, Л. Г. Авксентьев. – Х. : Основа при ХДУ, 1990. – 168 с.
45. Фомін М. І. Сучасна російська мова / М. І. Фомін. – Москва: Вища Школа, 2001. – 415 с.
46. Хакслі О. Який чудесний світ новий! / пер. з англ. Віктор Морозов; Львів: Видавництво Старого Лева, 2016. 368 с.
47. Чернишова І. І. Фразеологія сучасної німецької мови / І. І. Чернишова. – Москва: Вища Школа, 1970. – 200 с.
48. Чернишова І. І. Фразеологія сучасної німецької мови / І. І. Чернишова. – Москва: Вища Школа, 1970. – 199 с.
49. Шанський М. М. Фразеологія сучасної російської мови / М. М. Шанський. – Москва: Ленанд, 2015. – 274 с. – (Лінгвістична спадщина 20 століття).
50. Шарль Б. Французська стилістика / Баллі Шарль. – Москва: Ліброком, 2009. – 398 с. – (Лінгвістична спадщина 20 століття).
51. Kemertelidze N. Stylistic repetition, its peculiarities and types in modern English / Nino Kemertelidze. // European Scientific Journal. – 2013. – С. 8
52. Orwell, George. 1984. L.: Secker and Warburg, 1949. 267 p.
53. Huxley, A. (2010). Brave new world (11th ed.). Vintage.

Обрані для аналізу ФО із роману – антиутопії “1984”

Epithet	<ol style="list-style-type: none"> 1) bright, cold day 2) low whisper 3) overwhelming desire 4) whispered stories 5) violent effort 6) locked loneliness 7) blank periods 8) slow, dreamy way 9) absolute evil 10) frightening thing 11) unmistakable documentary proof 12) routine matters 13) everything faded away in a shadow world 14) what was slightly horrible 15) the large evils 16) ordinary person 17) dreary jobs 18) endless, hopeless effort to get back into the past 19) lonely hour 20) mystical truth and a palpable absurdity 21) the prizes were largely imaginary 22) non – existent persons 23) great changes 24) an unclean but friendly smell 25) it was a wild, impossible notion
---------	--

- 26) was the imagined future
- 27) wilder possibility
- 28) underground organization
- 29) unreasonable hope
- 30) irritating thing
- 31) a terrible fear had taken possession of him
- 32) faintest belief
- 33) partly invisible
- 34) turn the dreadful rubbish into an almost pleasant sound
- 35) enormous, complex preparation
- 36) violently angry
- 37) sweet summer air
- 38) deadly effort
- 39) rowdy proles
- 40) wild rumours
- 41) hopeless fancy
- 42) general mood
- 43) wireless waves
- 44) ideological battles
- 45) impudent forgeries
- 46) exceptional case
- 47) endless present
- 48) a dark, close smelling room
- 49) entirely irreconcilable
- 50) floating fortresses
- 51) self – contained economies
- 52) weapons of war

	<p>53) chronic shortage</p> <p>54) deliberate policy</p> <p>55) vital importance</p> <p>56) human liberty</p> <p>57) formal agreement</p> <p>58) dangerous eccentricity</p> <p>58) abolished past</p> <p>59) inexhaustibly interesting</p> <p>60) indignation meeting</p> <p>61) forgotten rhymes</p> <p>62) unconquerable instinct</p>
Metaphor	<p>63) world look cold</p> <p>64) the world begun to look more cheerful</p> <p>65) painful mixture of emotions</p> <p>66) world of lies</p> <p>67) we shall meet in a place where there is no darkness</p> <p>68) the day was steel cold and clean</p> <p>69) the past was dead, the future was unimaginable</p> <p>70) he was a lonely ghost</p> <p>71) to a time when thought is free</p> <p>72) characteristic dream scenery</p> <p>73) swept into nothingness</p> <p>74) life lost its sharpness</p> <p>75) everything melted into mist</p> <p>76) nicknamed memory holes</p> <p>77) everything faded away in a shadow world</p>

- 78) useless shades of meaning
- 79) a nation of warriors
- 80) sense of nightmare
- 81) any obvious association, had floated into his mind
- 82) enormous power arrayed against him
- 83) vanished world of capitalism
- 84) were the lords of the earth
- 85) a sense of helplessness
- 86) the old man's memory was nothing but a rubbish
- 87) a twinge of fear
- 88) no emotion was pure
- 89) the room was a world
- 90) turn the dreadful rubbish into an almost pleasant sound
- 91) a wall of darkness
- 92) in the dream of his deepest feeling
- 93) daydreams of escape
- 94) it was a vast, luminous dream
- 95) vanished, romantic past
- 96) a wave of admiration
- 97) a deep and as it were secret sigh
- 98) the fortunes of war
- 99) the desperate, annihilating struggle
- 100) largely uninhabited and unexplored
- 101) the balance of power
- 102) the wealth of the world
- 103) in the depth of the sea

	<p>104) technique of doublethink</p> <p>105) possibility of independent thoughts</p> <p>106) it's a message from a hundred years ago</p> <p>107) secure hiding place, almost a home</p> <p>108) it's always one bloody war after another</p> <p>109) a huge underworld of conspirators</p> <p>110) countless different names</p> <p>111) the sweet summer air played against his cheek</p> <p>112) absent – minded air</p> <p>113) the desperate, annihilating struggle</p>
Hyperbole	<p>114) there seemed to be no colour in anything</p> <p>115) endless column</p> <p>116) the worst thing of all</p> <p>117) beyond forgiveness</p> <p>118) have been utterly impossible</p> <p>119) that, surely was more terrifying than mere torture and death</p> <p>120) the greatest danger of all</p> <p>121) of all horrors in the world</p> <p>122) something too dreadful to be faced</p> <p>123) extreme suddenness</p> <p>124) tremendous commotion</p> <p>125) at lightning speed</p> <p>126) a matter of life and death</p> <p>127) in the depth of the sea</p>

Simile	<p>128) it was like a single equation with two unknowns</p> <p>129) like a mountain crumbling</p> <p>130) but the physical difficulty of meeting was enormous. It was like trying to make a move at chess when you were already mated</p> <p>131) life was like restless dream</p> <p>132) it was like a foretaste of death, like being in a little less alive</p>
Antithesis	<p>133) appeared and vanished</p> <p>134) asleep or awake</p> <p>135) to the future or to the past</p> <p>136) that followed past and future agreement was impossible</p> <p>137) death and life are the same thing</p>
Oxymoron	<p>138) freedom is slavery</p> <p>139) ignorance is strength</p> <p>140) war is peace</p> <p>141) look of grim enjoyment</p> <p>142) but you could prove nothing</p> <p>143) happy melancholy</p>
Litotas	144) if not the only reason to remaining alive
Endumeration	145) the obvious, the silly, and the true had got to be defended
Anadiplosis	146) the past not only changed, but changed continuously
Personification	147) foreigners were a kind of strange animal
Onomatopia	148) a quack – quack – quacking noise

Repetition	149) confessions had been rewritten and rewritten
------------	--

Додаток 2

Обрані для аналізу ФО із роману – антиутопії “Прекрасний новий світ”

Epithet	1) squat grey building 2) harsh thin light 3) pale corpse -coloured rubber 4) absent – minded, soliloquizing hum of whistle 5) rare privilege 6) zealous students 7) exceptional cases 8) old viviparous days 9) harmonious bustle and ordered activity 10) thickening twilight 11) a most welcome silence 12) economically sounded reason 13) beastly colour Trumpet mouths 14) murmur of bees and helicopters 15) amazing truth 16) anxious glance 17) an understerilized prison 18) rabbit hole 19) invisible listener 20) endless isolating pain 21) a wave of his hand 22) excessive casualness 23) untiring whisper
---------	--

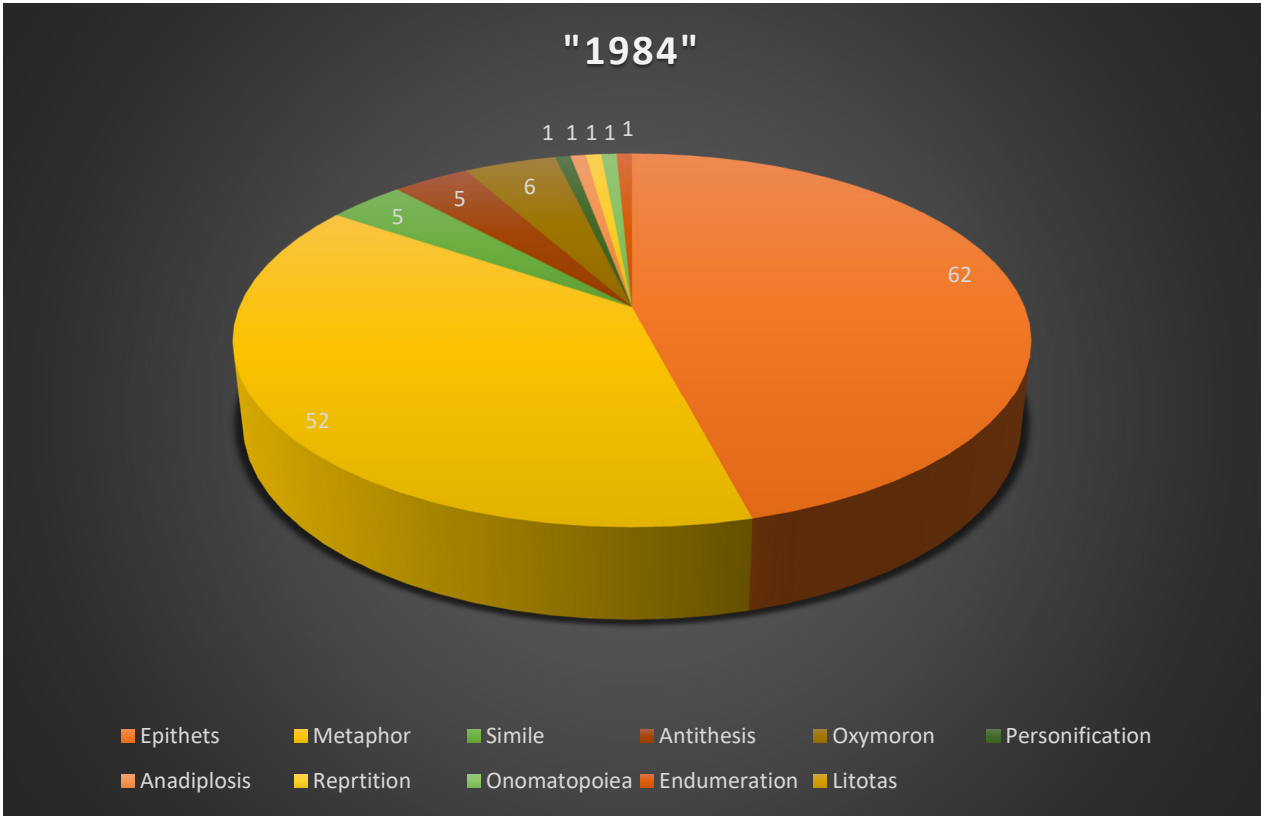
- 24) by some unlucky chance
- 25) deliciously significant smile
- 26) sympathetic understanding
- 27) table - topped buildings
- 28) huge flashy clouds
- 29) circular mist
- 30) chronic fear
- 31) bureaux of propaganda
- 32) indefatigable lover
- 33) delightful promise
- 34) a great pool of darkness
- 35) Henry spoke with a happy pride
- 36) a sudden explosive sunrise
- 37) the solidarity circle
- 38) invisible stairs
- 39) miserably isolated
- 40) unreplenished emptiness
- 41) hopelessly old- fashioned
- 42) pretty harmless
- 43) hastening clouds
- 44) she protested in a voice of amazed distress
- 45) gloomy sentiments
- 46) the pale face of the moon
- 47) a nervous little laugh
- 48) in a small tired voice
- 49) red moon – faced
- 50) extinct languages
- 51) theoretical courage
- 52) a bird's eye view

	<p>53) the violet depth of canyon</p> <p>54) strait of lion- coloured dust</p> <p>55) windless air</p> <p>56) a grimace of disgust</p> <p>57) old creature's age</p> <p>58) underground chambers</p> <p>59) from the lower darkness</p> <p>60) solidarity services</p> <p>61) a great yell</p> <p>62) into a panic of hurrying notes</p> <p>63) beastly savages</p> <p>64) red lightened depth</p> <p>65) a painful duty</p> <p>66) "I was quite agreeably surprised"</p> <p>67) unsavory reputation</p> <p>68) unwonted melancholy</p> <p>69) dreadful emptiness</p> <p>70) in that beautiful ringing voice</p> <p>71) turned out to be the moment of his greatest humiliation</p> <p>72) a murmur of satisfaction</p> <p>73) nauseous ugliness of the nightmare</p> <p>74) the voice of reason</p> <p>75) more hopeless misery</p> <p>76) and unclicking the drawer in which he kept his mouse – eaten book, he opened and read -</p> <p>77) the reality of this real London</p>
Metaphor	<p>78) in this year of stability</p> <p>79) the temperature was still tropical</p> <p>drowning twilight of the well, the twilight of his own habitual stupor</p>

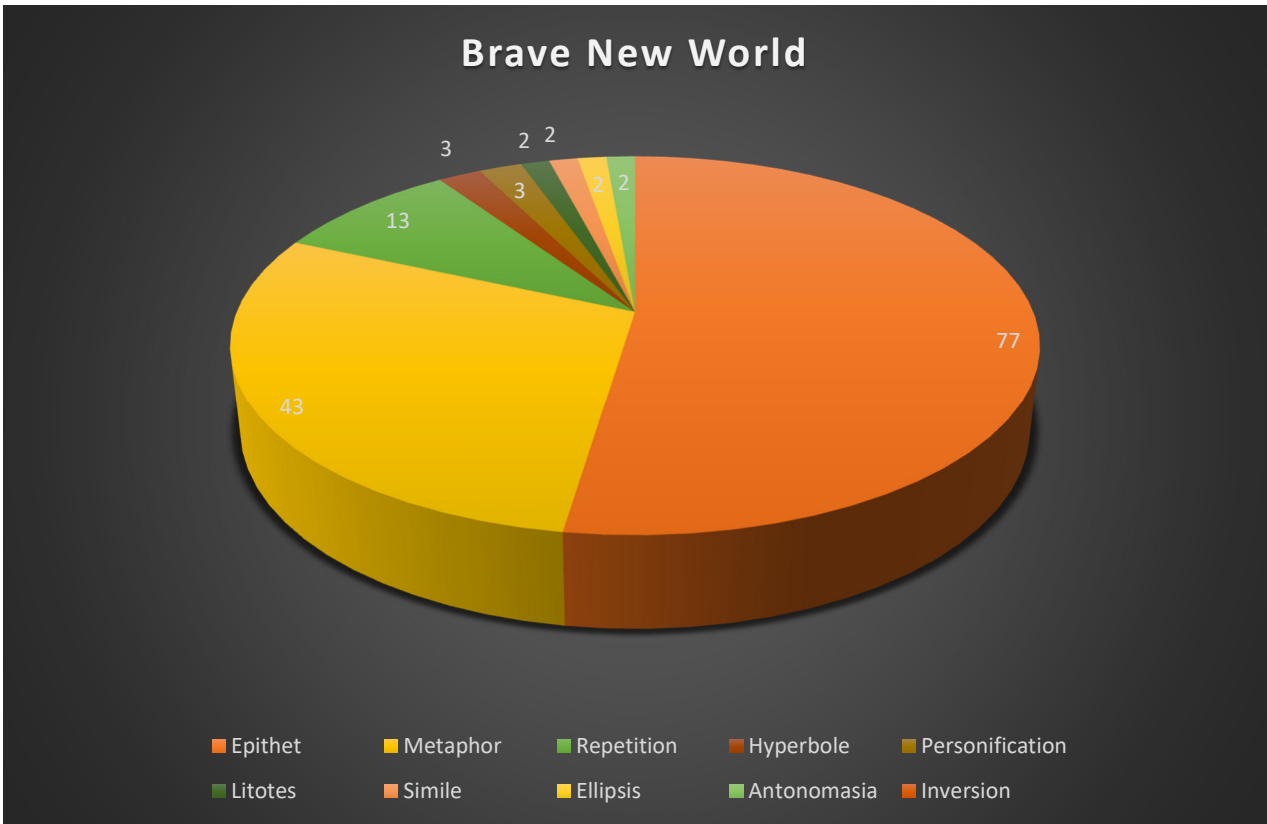
- 80) shouted in his triumph
- 81) Fanny nodded her sympathy and understanding
- 82) melancholy face
- 83) in a chorus of a loud disbelieve
- 84) joyfully awakened from a dark annihilating stupor
- 85) his face wore an expression of pain
- 86) Their Atlantic services – they're scandalously unpunctual
- 87) which in turn increased his sense of being alien and alone
- 88) the college of emotional engineering
- 89) words can be like X- rays, if you use them properly – they'll go through anything
- 90) depressive stars had travelled quite some way across the heavens
- 91) "I drink to the Greater Being" was now the formula
- 92) a wonderful, mysterious, supernatural Voice spoke from above their heads
- 93) a bright treasure of sleep – taught wisdom
- 94) the weather had taken a change for the worse - Погода погіршала
- 95) she repeated and smiled for all the puzzled anxiety in her eyes
- 96) the words seem to touch a spring in her mind -
- 97) of the most extraordinary presence of mind
- 98) the flower of the present rosily blossomed
- 99) Suddenly it was as though the whole air had come alive and were pulsing, pulsing with the indefatigable movement of blood
- 100) her eyes were wide with horror and amazement
- 101) he asked in a voice that trembled with emotions
- 102) It's like living with lunatics
- 103) who made a great fog by thinking in the night, and then made the whole world out of the fog

	<p>104) of Earth Mother and Sky Father</p> <p>105) like the drums at the summer dances</p> <p>106) the sun went down, the moon rose</p> <p>107) he had discovered Time and Death and God</p> <p>108) the words awoke a plaintive echo in Bernard's mind</p> <p>109) soma played none of these unpleasant tricks -</p> <p>110) where the music of the radio was a labyrinth of sonorous music</p> <p>111) the dancing images of the television box</p> <p>112) the professor of feelings in the college of emotional engineering</p> <p>113) the newly – unbottled babes uttered their first yell of horror and amazement</p> <p>114) Bernard, by this time, was fast asleep and smiling at the private paradise of his dreams. Smiling, smiling</p> <p>115) his insomnia had not been fruitless</p> <p>116) It was the Helmholtz of daily life who forgot and forgave, not the Helmholtz of a half – gramme holiday</p> <p>117) was encourage by the view of emptiness</p> <p>118) the air was continuously alive with gay synthetic melodies</p> <p>119) the beautiful memories refused to rise</p> <p>120) the universe of her dreams</p>
Hyperbole	<p>121) horribly uncomfortable</p> <p>122) there was a shower of stones</p> <p>123) It was an enormous comfort to have his friend again</p>
Simile	<p>124) it was like a single equation with two unknowns</p> <p>125) like a mountain crumbling</p> <p>126) but the physical difficulty of meeting was enormous. It was like trying to make a move at chess when you were already mated</p> <p>127) life was like restless dream</p>

	128) it was like a foretaste of death, like being in a little less alive
Personification	129) horse's mouth 130) a murmur of astonishment 131) Anger suddenly boiled up in him
Litotas	132) lighter than air 133) without the smallest success
Simile	134) his voice was a trumpet 135) he was as pale as paper
Repetition	136) The more stiches, the less riches 137) "Go down", it said, "go down". Floor Eighteen. Go down, go down. Floor Eighteen. Go down, go..." 138) I do do hate in here 139) Surprised by his surprise, Bernard nodded 140) A gramme is better than a damn - 141) a civilized face. Yes, and civilized clothes 142) drop drop drop 143) not a sight of life, not a sound 144) the whooping and the roaring renewed themselves
Ellipsis	145) "Able," – was the verdict of his superiors 146) "But then what....?"
Antonomasia	147) from the Other Place, outside the Reservation 148) For all the time he was seeing himself as Romeo and Lenina as Juliet
Anaphora	149) in all but silence, in all but darkness
Inversion	150) What are you to answer?

Додаток 4

Додаток 5

Еквіваленти, обрані для аналізу ФО із роману – антиутопії “1984” українською мовою

ясна та прохолодна днина
найтихіший шепіт
непереборним бажанням
потаємні історії
агонізуюче зусилля
замкнута самотність
непотрібні паузи
повільний та замріяний триб
абсолютне зло
найжахливіша річ
неспростовний документальний доказ
рутинні справи
усе поступово зникало у примарному світі
що було трохи жахливим
найбільше зло
звичайна людина
одноманітну роботу
здавалося нескінченою, безнадійною спробою повернути минуле
самотня п'ятнадцята година
містична правда і відчутний абсурд
призи були в основному уявними
неіснуюча людина
великі зміни
ледве відчутний, але знайомий аромат
це було дике, майже неможливе поняття
було лише уявним майбутнім
велика можливість

підпільна організація
необґрунтована надія
дратівлива річ
ніби жахливий страх заволодів ним
слабка віра
частково невиразні
перетворити моторошне сміття на майже щось приємне
важка та велика підготовка
дуже сильно розсерджений
літне солодке повітря
важкі зусилля
уперті проли
дикі чутки
безнадійна фантазія
загальний настрій
не відповідаючи хвилі
битви ідеологій
нахабні підробки
винятковий випадок
нескінченне теперішнє
темна кімната, що пахне чимось неминучим
цілком непримиренні
плавучі фортеці
самостійні економіки
зброя війни
хронічна нестача
навмисна політика
мило життєво важливе значення
людська свобода

формальна угода
небезпечна дивина
скасоване минуле
невичерпно цікаво
мітинг обурення
вже забуті рими
непереможний інстинкт
світ виглядав замерзлим
світ почав здаватися більш бадьорим
без болючої емоційної суміші
у цьому брехливому і божевільному світі
у місці де немає п'тьми
днина все ще була прохолодною та ясною
минуле було мертве, майбутнє було неуявне
він був самотнім привидом
до часу коли думки будуть вільними
характерних декорацій
перетворитися на ніщо
життя втрачали чіткість
усе розтопилося на імлу
отримали прізвисько душники спогадів
усе поступово зникало у примарному світі
непотрібністю відтінків форм значення
нації вояків
неначе нічне жахіття
будь-яка очевидна асоціація спливала в його голові
величезна сила протистояла йому
зниклий капіталістичний світ
були володарями Землі

Уінстон відчув відчай
пам'ять старого була просто звалищем дрібних подробиць
навалився страх
немає чистих почуттів
кімната була світом
перетворити моторошне сміття на майже щось приємне
стіна темряви
уві сні його найглибших почуттів
мрії про втечу
це була величезна та яскрава мрія
зникле, романтичне минуле
захоплююча хвиля
глибокий і начебто таємний знак
доля війни
відчайдушна, винищувальна боротьба
здебільшого безлюдні та невивчені
співвідношення сил
багатство світу
морські глибини
техніка подвійного мислення
можливість мислити самостійно
це повідомлення від ста років тому
безпечна схованка, майже будинок
це завжди одна кривава війна після
величезний підземний світ змовників
незліченна безліч різних назв
солодке літнє повітря заграло йому на щоках
бездушне повітря
начебто відчайдушна та знищувальна боротьба

нескінчена колона
найбільш гидотною річчю з усіх
не можна пробачити
було цілковито неможливо
чи не було це набагато жахливіше ніж повільні тортури або смерть?
є найнебезпечніший
усіх жахів у світі
щось занадто страшне, щоб з ним стикатися
надзвичайна раптовість
неймовірний переполох
з блискавичною швидкістю
було питанням життя і смерті
в морських глибинах
це було неначе просте рівняння з двома невідомими
неначе гора, що обвалюється
але зустрітися з нею було немислимо складно. все одно що зробити хід у шахах, коли тобі поставили мат
життя його була схожа на неспокійний сон
це було як передчуття смерті, як перебування в трохи менш живим
з'являлося, то зникало
уві сні або ж у бадьорості
для майбутнього, для минулого
будь-які минулі або майбутні домовленості з ним просто неможливі
смерть і життя - одне і теж
воля це рабство
байдужість це сила
війна це мир
вираз суворого задоволення
але ти нічого не міг довести

щаслива меланхолія
іноземці були чимось на зразок дивовижних тварин
минуле не просто змінювали, його змінювали безперервно
зізнання переписувалися та переписувалися
крякання качки
очевидне, азбукове, вірне треба захищати
головна, якщо не єдина справа, заради якої варто жити

Додаток 6

Еквіваленти, обрані для аналізу ФО із роману – антиутопії “Прекрасний новий світ” українською мовою

чарівно й багатозначно посміхнулася
запитав тремтячим від хвилювання голосом
а рожево розквітла квітка теперішності
а це, в свою чергу, підсилювало його відчуття відчуженості й самотності
але чим же тоді?
ані звуку чи ознаки життя
антисанітарія справжньої тюрми
бджіл і гелікоптерів
без найменшого успіху
безвітряне небо
безконечний ізолюючий від людей біль
безнадійно старомодний
безсоння не було безплідним
Бернард на цей час уже міцно спав і посміхався до своїх райських снів. Посміхався, посміхався...
блищало холодне світло
бліде виснажене лице місяця
блідо-мертвецького кольору

Болісний обов'язок
бридкому кольорі
в кімнаті порожньо
в поспішному тривожному темпі
в синій глибині каньйонів
в ще глибшій безнадії
вдавано-недбалим тоном
велика втіха — знову мати друга
величезні пухнасті хмари
вибух сходу сонця
вимерлі мови
виняткових випадках
витанцьовуючи, вони пішли кружком
відділами пропаганди
відімкнувши шухляду, вийняв обгризену мишами книжку, розкрив її й почав читати
він закипів гнівом
він сплотнів
вражаючі відомості
Генрі говорив із задоволенням і гордістю
гнітюче далекі зорі уже значно перемістилися на небі
Голос Розуму
гомін здивування
гримасу огиди
густі сутінки
дахи підземних палат
де телевізійні образи, що кружляли в танці
економічно здоровший резон
ери стабільності

живеш як із ненормальними
з дійсністю, з реальним Лондоном
з жаху й подиву широко розплющивши очі
з затьмареними незвичним сумом
з Іншого Місця, з-поза Резервації
з недовірою зойкнули студенти
з рівними, як стіл, дахами
з темряви, до підземного світу
зайшло сонце, зійшов місяць
заманливим запрошенням
занепокоєний погляд
запротестувала вона вражено й болісно
зберігати у скруті присутність духу
здивований директоровим здивуванням, Бернард кивнув
здібний хлопець, — говорили про нього зверхники
зміщені образи з її сновидінь
знітився й почав заїкатись.
зранку — обліт
з'явиться віддушина
Інститут технології почуттів
Його голос гучав мов сурма
йому відкрився Час, Смерть, Бог
кап, кап, кап
кипіла дружна, злагоджена робота
красивим дзвінким голосом
краще грам і не знати драм!
кролячу нору
Круг Солідарності
легший за повітря

любі спогади вперто відмовлялися оживати
малинових сутінках
могутнім криком
на його обличчі відбилося страждання.
на сходках єднання
найстаранніші студенти
налитий темрявою затон
невидимий поріг
невидимого слухача
невиразним кругом
невтомний коханець
невтомний шепіт
негадано повітря ожило, запульсувало, ніби від ритмічного невтомного руху крові
неголосним, задоволеним гуготінням, an angry murmur - Натовп сердито загув
немає проблем
неуважливий монолог шуму й свисту
нововипущені немовлята видавали свій перший крик жаху й здивування
Ну, що ти йому скажеш?
нудотну потворність кошмару
огидною репутацією
одвела очі з нервово видавленою усмішкою
омріяна тиша
Паскудні дикуни!
перетворилося на його найбільше приниження
повторила вона і крізь тривогу усміхнулася
погода погіршала
позірної відваги
попискували від утіхи
посипався град каміння

постійно звучали синтетичні мелодії
потім перевіряють
почуття жахливої порожнечі
принизливо ізольований
присадкуватий сірий будинок
про Землю-Матір і Небо-Батька
пробудився від глухого мертвотного отупіння
проміння тропічного сонця
пронизливо і дедалі різкіше заревли сирени
професор стереоконтактних фільмів з факультету емоційної інженерії
прямо з уст правдороба
радіомузика ставала лабіринтом дзвінких тонів
регит і гикання неугавно вибухали знову
світлі скарби премудрості
сердечно й розуміюче
серед хмар, які бігли небом
слова можуть бути всепроникаючі, як рентгенівське проміння, коли їх вживати як слід
слова, як барабани, спів і заклинання
сома не викидала таких коників
Спускайся вниз, спускайся вниз. На вісімнадцятий поверх. Спускайся вниз. На вісімнадцятий поверх. Спускайся...
спустошений
старі живородні дні
старого створіння
Стільки літ не бачити цивілізованого обличчя! Цивілізованого одягу!
сумне обличчя
температура все ще була тропічна
тихим стомленим голосом

Тоді була формула: "Я п'ю за Вищу Істоту"
тріумфуючи, майже кричав
у протоці світло-рудого пороху
Фенні підтакнула співчутливо й розуміюче
хронічний страх
Це був Гельмгольц повсякденний, що вмів забувати й пробачати, а не Гельмгольц, задурманений сомою
це був рідкісний привілей
ці атлантичні маршрути скандально непунктуальні
ці Джонові слова журливою луною відгукнулися в Бернардовім серці
ці слова, здавалося, заторкували якусь струну в її душі
червоно освітлені глибини
червонопикий
чим більше латок, тим менший достаток, чим більше латок
читав пристрасно, з тремом у голосі, бо ж у Ромео бачив себе, а в Джульєтті — Леніну
чудесний, таємничий надприродний Голос пролунав над їхніми головами.
широким помахом руки
шкоди не завдають
що самою думкою створив за ніч цілий світ із Туману
Я все тут так ненавиджу
Я почну спочатку
я приємно здивована
як барабани на літніх танцях